

Kai aš tėvynę praradau iš savo akių,
aš ją suradau savo širdyje.

H. Heine

Saugokime savas tradicijas!

Senieji ir naujieji pranašai.

Kurioj Bažnyčioj tiesa?

Meilė — kelias prie Dievo.

Vaikas, religija ir šeima.

Apgaulingas jaunuolio priešas.

Kai gėris susipina su piktu ...

Laiškai

LIETUVIAMS

1952 m. Liepos (July) - Rugp. (August) mėn.

Vol. 3, No. 7-8

T U R I N Y S

SENA IR NAUJA... — Dr. Tomas Pliekis	145
PRANAŠAI KARALIŲ DVARUOSE — J. Elijošius, S. J.	147
KUR TIESA? — J. Kidykas, S. J.	149
KAIP NAUJAGIMIS TURĖTŲ BŪTI SUTINKAMAS — Jūratė P.	152
VAIKAS IR RELIGIJA — Kun. Dr. J. Gutauskas	155
ŠEIMŲ ORGANIZAVIMAS — P. Salantas	159
ANKETOS KLAUSIMAIŠ	162
RAŠO JAUNIMAS — Šešupė	167
PALIKIT MIRUSIUS... (eil.) — Danutė Lipčiūtė	168
DVEJOPA PASEKMĖ — A. Tamošaitis, S. J.	169
MEILĖ — KELIAS Į DIEVĄ — A. G.	171
DORYBĖ IR ASMENYBĖ — P. Daugintis, S. J.	174
NEIŠEIK IŠ NAMŲ (eil.) — D. Mickutė	176

Atsiųsta paminėti

Jurgis Jankus. **PAKLYDĘ PAUKŠČIAI**. Romanas, II dalis, 225 psl., kaina \$2.60. Dail. Pr. Lapė. Išleido Gabija 1952 m. Gaunama: Gabija, 335 Union Ave., Brooklyn 11, N. Y.

Nenrikas Nagys. **SAULĖS LAIKRODŽIAI**. Poezija, 80 psl., kaina \$1. Dail. T. Valius. Išleido Liet. Knygos Klubas, 2334 So. Oakley Ave., Chicago, 1952 m.

KNYGŲ LENTYNA. **VLIKo** leidžiamas Lietuvių Bibliografijos Biuletenis, nr. 3-4. Redaguoja A. Ružancovas, Danville, Ill.

LETTERS TO LITHUANIANS. Published monthly by The Jesuit Fathers of Della Strada, Inc., 5541 S. Paulina St., Chicago 36, Illinois. Yearly subscription one dollar. Single copy 10 cents. Entered as second-class matter at the Post Office at Chicago, Ill. Additional office of mailing in Putnam, Conn.

LAIŠKAI LIETUVIAMS leidžiami Tėvų Jezuikų kas mėnesį. Redaguoja T. Juozas Vaišnys, S. J. Administratorius Petras Kleinotas, S. J. Redakcijos ir Administracijos adresas: 5541 S. Paulina St., Chicago 36, Illinois. Telefonas: HEmlock 4-1677. Metinės prenumeratos kaina 1 doleris. Atskiras numeris 10 centų.

SENA IR NAUJA...

Laisvoje Lietuvoje būdavo dažnai nusiskundžiama, kad mūsų žmonės vaikosi svetimybų, užmiršdami ar neįvertindami savojo lobyno turtų. Nusiskundimai būdavo girdimi visomis kryptimis. Būdavo sakoma, kad tiek rašytas žodis poezijoje ar prozoje, tiek vaizdinis ir garsinis menas, kaip teatras ir muzika, tiek architektūros stilius su visais šešėliais ir prašmatnumo smailumu sekė užsienį.

Gyvendami civilizuotų tautų šeimoje mes galime sekti, skolintis, pamėgdžioti išorinio gyvenimo pasireiškimus. Išoriniai pasireiškimai, kaip taisyklė, ir lieka tokiais, jei jie nepaliečia žmogaus širdies. Bet jei paliečia ir patraukia, tai jie gimdo naujas apraiškas, dalimi ar visa apimtimi svetimas senajai žmogaus širdžiai ir galvosena.

Žmogus pasiduoda naujoms apraiškoms, kai jis nebesupranta ar nebeįvertina senųjų, kada jis mato naujose tai, ko senosioms trūksta. Bet pasitaiko, kad žmogus parduoda seną ir perka naują, neįspėdamas turėto ar turėsimo turto vertės.

Aplinka, kurioje žmogus gimsta ir auga, turi lemiančios reikšmės ir įtakos visam žmogaus gyvenimui. Aplinka veikia visus žmones ir kuria savitą pasaulį, dažydama jį savomis spalvomis ir lydėdama jį savos muzikos garsais. Juk visi žmogaus pergyvenimai ir nutikimai vyksta vienos kurios aplinkos fone, ir ši aplinka, kaip saulė, meta šviesą ir šešėlius.

Psichologai mums sako, kad pirmieji vaikystės metai yra jautriausi visiems aplinkos pasireiškimams. Jie nulemia ne tik

vaiko ateities proto pajėgumą, bet suteikia išimtinės lengvatas išmokti kalbą ir persiimti ypatingiausiais aplinkos bruožais ir charakteriu. Žodžiu, visu tuo, kas vienos aplinkos asmenį griežtai skiria nuo kitos. Nenuostabu, kad vienos aplinkos narys, perkeltas į kitą aplinką, gali pasijusti, kaip nuskinta gėlė, kaip tropinis augalas šaltame šiaurės klimate.

Kultūrinės aplinkos srovės veikia ne tik išorinį pasaulį ir statybos bei kūrybos produkciją, bet ir patį žmogaus asmenį. Kitaip žmogus taptų tik manekenu, iškamša, apvilktą savo krašto rūbu, kanclėms skambinant liaudies dainą. Aplinka, su visa savo apimtimi ir turiniu, ugdo žmogaus asmenybę, bet žmogus turi bendradarbiauti ir pažinti visus aplinkos turtus ir veiksnius, kurie jam galėtų padėti tapti geresniu, kilnesniu ir turinigesniu asmeniu.

Jei šitokiu atveju žmogus persikelia į naują ir skirtingą aplinką, jis nebesijaučia, kaip žuvis be vandens, bet jis tyrinėja tai, ką naujoji aplinka jam gali pasiūlyti, kad jo asmenybės spalvingame kilime netrūktų nė vienos gražios spalvos, nė vienos turtingos minties, išreikštos savo krašto ornamentu arba bendrinės žmogaus prigimties kilniuojų raštu.

Asmenybės kūrimas vyksta aplinkoje, kurioje žmogus gimsta ir bręsta. Aplinka turi išbaigti asmenybės kūrimą. Visa aplinka. Su visais teigiamais pasireiškimais. Kitaip asmenybė bus nepilna, iškreipta ir sužalota svetimais ir nesiderinančiais pakaitalais. Bet jei viena aplinka sugebėjo asmenybės kūrimą išstobulinti ir as-

menybę išbaigti, tai žmogus kiekvienoje aplinkoje bus vešliai augantis ir vaisių brandinantis medis, o ne šiltadaržio daigas, kurį užsimiršęs daržininkas paliko negailestingoje saulės kaitroje.

Aplinka, ir be žmogaus bendradarbiavimo, daro jam labai gilią įtaką. Bet kad šita įtaka nebūtų tik akla jėga, stumianti žmogų instinkto ar papročio keliu, o produktingas, labdaringas ir žmogų auklėjęs veiksnys, tai žmogus turi pažinti visą aplinką, su visais jos pasireiškimais, ieškodamas to, kas jį padarytų pilnutiniu ir tobulu žmogumi, išbaigta asmenybe.

Plačiai atvertos akys turi stebėti aplinką. Reikia nusikratyti liguistų palinkimų kritikuoti dalykus, žmones ir veiklą, jų nepažinus. Reikia pakilti virš nudėvėtos kasdienybės nereikšmingų smulkmenų. Kuo aukštesni kalnai tuo toliau matosi. Kas per rakto skylutę žiūri į platųjį pasaulį, toliau savo kiemo nemato.

Žmogaus gyvenamoji aplinka galima suprasti visai. Ji yra labai platus laukas ir gili erdvė. Joje auga ir vystosi kultūra. Joje kuriami papročiai. Ji gimdo ir maringas tradicijas. Palikime nuošaliai geografinius, kalbinius, socialinius ir ekonominius aplinkos elementus ir apsistokime ties liaudies tradicija, kuri mūsų tautoje buvo ir pasilieka pats giliausias kultūros ir kūrybos šaltinis.

Laiko ir įvykių nerimstančioje srovėje mūsų liaudis stovėjo, kaip ažuolas, nenugalimas jokių priešiškų jėgų. Ji išaugo į milžiną, kuriuo didžiulis ir ieškoti prieglaudos galėtų bet kuri tauta. Gilioje senovėje ši liaudis buvo pagoniška, bet nepaprastai kilni visuose savo pasireiškimuose. Tapusi katalikiška ji esminiai nepasikeitė, tik jos kilnieji bruožai sušvito dar žavingesne šviesa.

Užtenka pažvelgti į kryžiais, koplytėlėmis nusėtą protėvių žemę. Mesk akį į liaudies dailės kūrinį turinį. Prisimink pagrindinius mūsų liaudies charakterio bruožus. Kas liaudį įkvėpė, vedė, kas pa-

laikė? Katalikybės dvasia. Kenčiančiojo Viešpaties didvyriškoji širdis. Čia naršaus protėvio siela ir kilnus asmuo rado nuostabų papildymą, o gili širdis gėrė stebuklingą gėrio sultį, šventesnę už Motiną Žemę. Kitaip nesuprasi, kodėl kryžiai prie kelio ir Kražių Skerdynės. Kodėl amžinas tiesos gynimas prieš skaitlingesnį ir galingesnį priešą. Kitaip nesuseksi, kodėl kiekvieną jo žingsnį lydi nuolatinis Apvaizdos prisiminimas, gili pagarba Praamžiaus šventai valiai. Neatspėsi, kodėl jis tiesus, doras ir darbštus.

Mūsų liaudis — amžių karavane — buvo palikta viena nebe pirmą kartą. Visa eilė jos vaikų — nusikrapštę nuo klumpių pažliugusio dirvožemio purvą — išėjo stebėtis kitų darbais. Susižavėjo svetimu savo nepažinę. Paklausti kilmės gėdyjosi prisipažinti. Paprašyti informacijos, jos neturėjo ir nežinojo, kur rasti. Miestas užmiršo kaimą, o inteligentas — bakūžę samantą. Visa kūrybos plotmė — smalsiomis, trumparegėmis akimis — nusikreipė į užsienį. Liaudis — su visu savo turtu ir amžių kančia — pasiliko viena, bet amžiais gyva. Ji spyrėsi ir neilso, kovodama prieš svetimą, nesveiką raugą, kurį piršo beveidis ir besielis miestas.

Lietuviškoji tradicija — visame plote ir esmėje — yra religinė tradicija, išreiškianti tikėjimo dvasią ir nusidažiusi pagrindinėmis tikėjimo spalvomis. Ji nėra tik tuščias negyvų formų rinkinys, bet joje plazda gyvo tikėjimo gyva širdis. Joje nėra nieko beprasmiško ir persenusio, nes liaudis tebeskelbia ir tebegyvena tomis vertybėmis, kuriomis pagrįsta žmogaus gyvenimo prasmė ir tikslas.

Liaudies tradicijos evoliucija — (miestas tradicijos nesukūrė) — žengė kartu su religija. Religinės šventės persunkė tradiciją. Adventas, kai liaudis — tamais žiemos rytais — skubinasi Rarotų. Liturginė mintis ir Viešpaties pagarbus laukimas nutildo dainą ir šokius. Gavėnia su kietu pasninku, iškelianti atgailos ir vidujinės reformos reikalą. Lygiai,

kaip pačioje bažnyčioje viskas tampa nauja Viešpaties prisikėlimo įtakoje. taip ir kaimo pirkelėje blizginami langai, šluojama, mazgojama, rūtų darželis nauju smėliu barstomas toje pačioje Velykų dvasioje. O kur Sekminės su vainikų jūra ir berželių mišku? Sėjos metas ir derliaus surinkimas, kai ūkininko darbas prasideda ir baigiasi šventu Viešpaties vardu. Net žemė jam šventa, kaip šventas duonos kšnis.

Dvasinė tikėjimo duona, maitindama lietuviškąją tradiciją, įsiskverbė į kiekvieną dieną, į kiekvieną darbą, duodama jiems savo turinį ir religinę prasmę. Mūsų liaudis užaugo, sakytume, šventoriuje, ir Viešpaties gyvenimas bažnyčioje spinduliavo pro langus į kaimus ir laukus, atskleisdamas tūkstantinių kryžių ir rūpintojėlių paslaptis.

Žilagalvė liaudies tradicija — šimtmečių bėgyje — kai ką pasiskolino iš kaimyninių tautų. Bet šitos paskolos buvo įsiurbtos į visada gyvą ir augantį liaudies kūną, ir nieko tikrai svetimo nelikdavo. Už tai toks didelis liaudies nepasitikėjimas visu tuo, kas nauja jai nesužinotam būdu ir išraiška. Net sena tiesa, apvilktą nauju ir liaudžiai svetimu rūbu, jai rodėsi nepriimtina. Dalykai ir idėjos, pažeidžiančios ilgametės mūsų

tradicijos religinius pagrindus, beveik, niekada joje neprigydavo.

Protėvių dvasios stiprybė stebina mus net šiandien. Kiek jų kovota, dirbta ir melstasi, kad išsilaikytų, bręstų ir subytų vertybės, be kurių mes būtume miške paklydę vaikai. Jie žinojo savo darbo kelią ir savo kančios prasmę. Jų darbštumas, nenugalima stiprybė ir ištvermė — po sunkių priespaudos ir sunkenybių jungu — pasiliks įkvėpimo šaltiniu ir ateinančioms kartoms, nes jie buvo darbo, kančios ir giedrios dvasios žmonės. Daina skambėdavo nuo ryto iki vakaro, nors nuo smūgių skaudėdavo strėnos, o ašaros nesiklausdamos riedėdavo skausmo nupliekštais skruostais. Jie lengvai nepalūždavo ir vagą pradėję nemesdavo arklo, nes kūnu ir krauju buvo įaugę į savo žemės šventą tradiciją, kuri buvo jų kasdienis maistas, energinga jėga ir amžinas džiaugsmas.

Žmogui, persiėmusiam mūsų liaudies tradicijos dvasia ir turiniu, kiekviena aplinka bus ne dykuma, bet derlinga žemė. Jo asmenybės spalvingoje mozaikoje galės pasikeisti naujų aplinkų siūlomi akmenėliai, bet mozaikos vaizdas ir turinys liks esmingai tas pats.

Dr. Tomas Pliekis

Pranašai Karalių Dvaruose

Kruvina ir negailestinga buvo dvikova tarp Jono Krikštytojo ir Erodo. Čia ne vien grūmėsi du asmenys, bet susikirtė dvi jėgos — fizinė ir moralinė — dvasia kovoje prieš medžiagą. Šis susidūrimas yra ryškus įsikūnijimas amžinosios kovos tarp gero ir pikto, tarp dangaus ir pragaro. Eilė didelių žmonijos rašytojų labai vykusiai vaizduoja nenumaldomą kovą tarp gerųjų ir piktųjų jėgų. Ir pasauliniai karai, kai kas tvirtina, yra šitos nesiliaujančios dvikovos liūdno išdavos. Bet tarptautiniai susirėmimai ne

taip aiškiai atskiria priešingus frontus, kaip dviejų asmenų dvikova: šventojo prieš žmogiškąjį velnią.

Erodas, iš tikrųjų, buvo labiau panašus į velnią negu į žmogų. Visas piktašias savybes jis bus paveldėjęs iš savo senelio, Erodo Didžiojo, kuris istorijoje pagarsėjo beprotišku žiaurumu, nužudydamas savo tėvą, žmonas, artimuosius gimines ir — tarp daugybės kitų — nekaltuosius Betliejaus kūdikius. Be žiaurumo mūsų Erodas kitus prašoko savo palaidu gyvenimu ir biauriu palinkimu

šnipinėti. Viešpats jį buvo pavadinęs lape. Būdamas Galilėjos gubernatoriumi, jis dažnai lankydavosi Jeruzalėje, ypač švenčių progomis, sustodamas savo pusbrolio Pilypo rūmuose. Viena proga jis paviliojo pusbrolio žmoną Erodijadą, o savo žmoną, Arabijos karaliaus dukterį, išvijo iš namų.

Nuodėmingas gyvenimas ilgainiui pradėjo gristi, ir Erodas buvo priverstas ieškoti naujų, dar nepatirtų smagumų. Jį pasiekė žinia, kad prie Jordano upės krantų, kurio geltoni vandenys per dykumas skuba į Mirusiąją Jūrą, gyvena keistas, bet labai iškalbus žmogus. Dėvįs jis kupranugario kailiu ir mintęs skėriais ir laukų medumi. Žmonės jį vadina Jonu Krikštytoju. Erodas įsakė tarnams pakviesti šventąjį vyrą. Visas dvaras nekantriai laukė šventojo keistulio ir gaidė išgirsti jo iškalbingą žodį. Deja, Jono vizitas buvo trumpas, ir kalbėjo jis nedaug. Jis, kurį Viešpats pavadino didžiausiu vyru, gimusiu iš moteriškos, drąsiai žengė į akį veriančią priėmimų salę. Nieko nelaukdamas ištiesė sudžiūvusią ranką tiesiai į sėdintįjį soste ir sugriaudė tyruose užaugusio balsu: Tau nevalia turėti brolio žmonos! Nespėjo nuskambėti drąsūs žodžiai, kai retežiai surakino laisvas rankas, o geležinės grotos atskyrė pranašą nuo liaudies, muitininkų ir nuo saulėtų Jordano krantų.

Ilgoje Bažnyčios istorijoje daug apdriskusių ir basom kojom pranašų žengė žvilgančiomis marmuro grindimis prie auksinių sostų ir tarė pasaulio galiūnams: nevalia! Mozė stoji Faraono akivažizdon: "Leisk mano tautai grįžti namo." Pranašas Natanas į akis pasmerkė Dovydo darbus ir piemens lazda dūrė jam į krūtinę: "Tu esi tas vyras." Kai Vyriausiasis Kunigas, apsuptas įtužusio sinedrijono, kreipėsi į suimtą Petrą — "Ar ne drauste mes jums uždraudėme mokyti (Jėzaus) vardu?" — Petras tvirtai atsakė: "Dievo reikia labiau klausyti negu žmonių." O kur Ambrozijus ir Bonifacas? Kur Tomas More, kuris iš-

drįso sudrausti Henriką VIII-jį ir neteko galvos, kaip Jonas Krikštytojas.

Bažnyčios istorija yra nuolatinis susidūrimas su politinėmis jėgomis. Nuo Petro iki Pijaus XII-jo laikų. Nuo Nerono iki Stalino kruvinų dienų. Tiesa niekam nepatinka, ir galingieji tuojau griebiasi fizinės jėgos. Erodas nebuvo išimtis.

Bronzuoti vergai nešiojo patiekalus ir vyną Erodijados gimimo dieną. Erodas pajudino riebią ranką, ir prasiskleisusios purpuro užuolaidos parodė taupiai apsiengusią Salomę. Šėlo aistringa muzika, karštame pasiutime sukosi vikrus ir graingas merginos kūnas, kai girtos Erodo akys gėrė jos kiekvieną judesį. Staiga nutrūko muzika. Salomė nusilenkė iki marmuro grindų. Vyno ir šokio apsvaigintas Erodas prisiekė: "Duosiu, ko tik panorėsi — nors pusę karalystės!" Motina pamerkė akį, ir mergaitė sušnabždėjo: "Duok man Jono Krikštytojo galvą". Salė prisipildė mirtinos tylos. Atsipeikėjo pusgirtis valdovas, bet pabūgo sulaužyt duotą žodį. Po kelių minučių milžinas budelis atnešė ant sidabrinės lėkštės pranašo galvą.

Kruvina pranašo galva Erodui dažnai vaidindavosi. Užgirdęs apie Viešpaties stebuklus jis ištarė su išgąsčiu: "Jonas Krikštytojas prisikėlė iš numirusių." Tikrai, Jonas prisikėlė kerštui. Po mėnesių ir savaičių prieš Jono žudiką Jeruzalėje stovėjo Tas, Kurį Jonas skelbė: Užaugęs Betliejaus Kūdikis, Nazareto Vyras. Erodas tikėjosi stebuklo, laukė sensacijos, gaidė pranašystės. Viešpats jį nubaudė panieka ir ledine tyła. Įtužęs Erodas liepė Kristų apvilkti bepročio rūbais.

Nuo tos dienos Bažnyčiai tekdavo kvailio skudurai, kai ji atsisakydavo sekti pasaulio išmintimi ir laiko mada. Jos šventieji laikomi kvailiais, kai jie pasirenka neturtą. Vienuolės išjuokiamos, pasirinkusios Viešpaties kryžiaus šešėlį. Iš kunigų tyčiojamasi dėl celibato. Bažnyčiai metami priekaištai: ji atsilikusi ir

nemoderniška. Bet Viešpats įspėjo: "Jei jūs būtumėte iš pasaulio, pasaulis jus mylėtų, bet kad jūs — ne iš pasaulio, pasaulis jūsų nekenčia."

Pasaulis nori, kad Bažnyčia prisitaisytų prie mūsų amžiaus reikalavimų. Atleisti dorovės varžtus, priimti divorso praktiką. Tvirtinama, kad į Katalikų Bažnyčią įsijungtų tūkstančiai naujų narių, jei ji būtų platesnių pažiūrų. Bet Bažnyčia lieka kieta, kaip plienas. Nauji, bet klaidingi pranašai skelbia, kad Bažnyčia neužilgo žlugs, jei ji neis su laiku Kiekvieną šimtmetį — bent šimtas balsų — skambina jos laidotuviams. Bet jos lavonas vis dar nepasirodo. Naujieji pranašai jai užsako karstą po karsto, bet patys į juos atsigula. Kasama duobė po duobės, į kurias sukrinta patys duobkasiai. Bažnyčia tebegyvena, nes ji moka plaukti prieš srovę. Tik gyvas kūnas gali priešintis srovei ir ją pavergti. Lavonai, išmatos, pakirsti medžiai ir vairo netekę laivai plaukia pasroviui.

Bažnyčiai teko nedėkinga, bet dieviška pareiga ginti Kristaus tiesą, kurią labai vykusiai iliustruoja scena karaliaus Saliamono teismo salėje. Dvi moteriškos savinosi tą patį kūdikį. Karalius pamojo

karieviui ištraukti kardą iš makšties. "Padalink kūdikį į dvi dalis," — jis sušuko — "duok pusę vienai ir pusę kitai." Tikroji motina išsigandusi riktelėjo: "Atiduok jai gyvą kūdikį, tik jo nenužudyk." Melagė gi moteris rėkė: "Nei man, nei tau — tegu būna perpiautas per pusę". Kaip vaikas, taip ir tiesa negali būti padalinti. Bažnyčia, tikroji kūdikio motina, nori nepadalintos tiesos. Netikroji motina sutinka, kad tiesa būtų padalinta. Bet tokiu atveju tiesa, kaip kūdikis, miršta.

Pranašai užsuka į karalių dvarus ir šiandien. Prisiekę ištikimybę Kristaus pilnutinei tiesai jie pasirenka kvailio rūbus, kaip Mindszenty. Eina į kalėjimus, kaip Stepinac ir Beran. Pūna koncentracijos stovyklose, kaip tūkstančiai nemirtingų kankinių, kuriems gyva tiesa svarbiau negu auksu apvilktas jos lavonas. Tik tie, kuriems sava kišenė ir savas kailis brangiau už gyvą tiesą, grįžę iš Maskvos ar iš Pekingo, gina tiesos žudikus ir siūlo padalintą, bet negyvą tiesos kūdikį. Bet išdavikų ir pardsdavėlių balsą ir nuodėmę nustelbia ir atperka Pranašai Karalių Dvaruose.

Juozas Elijošius, S. J.

KUR TIESA?

Mielas Vincai!

Neišmintingas klausimas, bet vis tiek klausi: ar Tu rastum protingą siuvėją, kurs tau tyčia siūtų tokias siauras kelnes, kad nė vargais negalais negalėtum jomis apsiauti?

Klausiui todėl, kad atsiranda šiaip jau rimtų ir pamokytų vyrų, teigiančių, jog žmogaus protas negalės pažinti tiesos, ar bent niekada nežinąs, ar ją pažinęs ar ne. Argi tokia filosofija nereiškia tai, kad pati Išmintis sutvėrė niekam netikusį daiktą? Davė žmogui neva tiesai pažinti skirtą protą, o tas pasirodo per siauras,

per trumpas!

Ta "pažangioji" filosofija persimetė ir į teologiją. Daktarų, profesorių ir net kunigų titulais pasipuošę mokytojai kakariekuoja nuo universitetų katedrų ir net iš bažnyčių sakyklų, jog visi tikėjimai esą geri, visi vedą į tą patį Dievą; niekas nežinąs, kuri bažnyčia esanti Kristaus įkurtoji, arba, kad visos esančios Kristaus bažnyčios. Girdi, tikėk ką nori, priklausyk tai, kuri geriau atitinka tavo skonį ir temperamentą, ir palik laisvę kitiems pasirinkti kas jiems patinka — būk liberalas.

O, ta Katalikų Bažnyčia! Tikra begėdė! Tik įsivaizduok, ji drįsta savintis visą tiesą; ji drįsta girtis viena esanti tikroji Kristaus Bažnyčia ir pravardžiuoti eretikais, atskalūnais ir netikėliais kitaip manančius! Tai įžūlumas! Tai diktatūra! Tai sąžinių prievartavimas!

Būtų nesąmonė tvirtinti, kad Dievas neįstengtų sutverti galintį tiesą pažinti protą. Jei Jis vis tiek davė jį žmogui per siaurą ir per buką, tai tik dėl to, kad Jam tiesa nerūpi, kad Jam vis tiek, ar tu galvosi vienaip ar kitaip. Tokiu atveju, aišku, nė vienas neturi teisės primesti kitam savo tiesos. Kas kam tiesa, man gali būti netiesa, ir priešingai.

Jei šitaip nugalvotų Dievo nepripažįstą materialistai, dar būtų galima suprasti ir pateisinti jų galvoseną. Bet kaip suprasti ir pateisinti tuos mūsų brolius, kurie sakosi tikį begalinės išminties Kūrėją, pripažįsta Kristų Dievo Sūnumi ir sykiu leidžia visiems tikėti, kas ką nori?! Tokios tolerancijos tikrai nerasi nė dulkelytės Evangelijoje! Kristus aiškiausiai įsakė apaštalams skelbti Jo apreikštą tiesą ir amžina bausme pagrasino atsisakančiams ją priimti. To Jis negalėtų daryti jokių būdu, jei žmogaus protui neįmanoma pažinti tikrą tiesą, jei jam nesurandama, kurs yra tikrasis Kristaus mokslas ir kuri yra Jo įkurtoji Bažnyčia.

Kuriems galams net Dievo Sūnus būtų tapęs žmogus, kam būtų mokęs savo tiesą, kam būtų kūręs savo Bažnyčią, jei metams kitiems praslinkus, žmonės vis tiek nebegalėtų susivokti, kur ta Jo tiesa ir Bažnyčia dingo! Prie tuo metu jau esamos pažiūrų ir tikėjimų maišalienės. Kristus būtų pridėjęs dar daugiau sumišimo, Jis būtų pats paspėdęs dar naujų klaidų pinkles ir dar grasintų amžina bausme, jei kas, bijodamas suklysti, Jo tiesos nepriimtų! Tiktai pasakose yra galima išbarstyti aukštos žolės pievose maišus kviečių ir liepti paklydusiai našlaitei surinkti visus grūdėlius per vieną naktį, o nors vieną grūdėlį pražiopsojus, grąsinti kitą dieną ją iškepti ir suėsti. Die-

vas ir Kristus tai ne pasakų pabaisos. Jiems tokių žiaurių beprotybių nepriskirsi.

Yra istorijos faktas: Dievas tapo žmogui ir mokė žmones, ką tikėti ir kaip elgtis, kad galėtų įeiti jų laukiančion amžinon laimėn ir išvengti lygiai laukiančios amžinos nelaimės. Yra istorijos faktas, jog šitas savo tiesas toliau perduoti kitoms kartoms Jis pavedė savo paties parinktam ir parengtam mokomajam personalui — apaštalams bei jų įpėdiniams, o iš visos žmonijos pareikalavo jų klausyti kaip savęs paties: “Kas jūsų klauso, tas manęs klauso; kas jus atmeta, tas atmeta mane, ir kas atmeta mane, atmeta tą, kurs yra mane siuntęs” (Lk. 10, 16. Jo. 13, 20). Tais žodžiais Išganytojas suteikia apaštalams ir jų įpėdiniams savo dieviškąją autoritetą ir taip susijungia su jais į vieną moralinį asmenį. Tad jei Kristus leistų apaštalams suklysti, beplatinant jo mokslą, Jis pats savo dievišku autoritetu vestų žmoniją į klaidą ir už klaidų neišvengimą baustų. Tai nesutiktų nei su Dievo teisingumu, nei su Jo šventumu, nei su Jo įsikūnijimo tikslais.

Kita vertus, nors žmogaus protas ir gali pažinti tiesą, bet jis gali ir suklysti, gali iškrypti net iš jau pažintos tiesos. Kristui buvo tai gerai žinoma. Todėl, kurdamas savo Bažnyčią ir skirdamas jai mokyti neiškreiptą tiesą iki pasaulio pabaigai, Jis turėjo pasirūpinti apsaugoti ją nuo šitos žmogiškos silpnybės. Jei Jis negali garantuoti, kad Jo Bažnyčia niekada neiškryps iš Jo paskelbtosios tiesos, jei žmogui lieka galimybė rimtai suabejoti, ar jis tikrai gauna Dievo apreikštąją tiesą, jam negali būti pareigos ją priimti ir net pats Dievas negali tada jam grąsinti jokia bausme.

Ir vėl yra istorijos faktas, kad Kristus iš tiesų pasirūpino apsaugoti savo Bažnyčią, kad ji, amžiams bėgant, neiškraipytų Jo apreikštųjų tiesų ir nesuklaidintų žmonijos. Dar kartą mesk savo akį, Vincai, į Mato 28, 19-20: “Man duota visa valdžia danguje ir žemėje. Eikite

tat ir mokykite visas tautas, krikštydami juos vardan Tėvo ir Sūnaus ir Šventosios Dvasios, ir mokydami juos laikyti visa, ką tik esu jums įsakęs. Ir štai, aš esu su jumis visas dienas, iki pasaulio pabaigai”.

Ypatingai pabrėžtini čia yra Išganytojo žodžiai: “mokykite juos **visa, ką tik esu jums įsakęs**”. Išganytojas liepia visų laikų visai žmonijai perduoti visą savo apreikštąją tiesą, nieko neapleidžiant (nors kai kam kai kas ir labai nepatiktų!) ir nieko naujo savo nepridedant, besikeičiant laikams, žmonių papročiams ir kultūroms. Iš čia pat eina išvada, jog su paskutinio apaštalo mirtimi yra pasibaigęs viešasis Dievo apreikšimas žmonijai, kad po jų niekas nebeturi teisės Kristaus vardu skelbti naujų apreikšimų. Ir apaštalų įpėdiniai gali ir privalo perduoti tik tai, ką patys iš jų perėmė, o negali nieko savo pridėti.

Kad apaštalai (ir jų įpėdiniai) galėtų tinkamai ir tikrai atlikti šitą savo pareigą, kad žmonijai nebūtų galimas joks rimtas abejojimas, jog jai yra perteikiama nesugadinta ir paties Kristaus apreikšta tiesa, Jis pažada ypatingą savo pagalbą: “Ir štai **aš esu su jumis visas dienas, iki pasaulio pabaigai**”. Ir ta eilutė yra be galo svarbi. Viena, ji pasako, jog Kristus pasilieka ir toliau nors ir neregima savo Bažnyčios galva. Antra, ji garantuoja Bažnyčiai neklaidingumą. “Aš esu su jumis” Šventame Rašte turi labai aiškią ir griežtai ribotą prasmę. Kartkartėmis Dievas, ir tiesioginiai ir netiesioginiai, tais žodžiais pasako pasirūpinsiąs, kad Jo apreiskiamas ar norimas dalykas tikrai įvyktų (pal. Gen. 31, 3, 39, 3; Deut. 31, 8; Jer. 30, 10-11). Pavyzdžiui, Jis drąsina šv. Povilą: “Nesibijok, bet kalbėk ir netylėk, nes aš esu su tavim, niekas tavęs neužpuls ir nesikėsins tau kenkti, nes šitame mieste aš turiu daug žmonių” (Apd. 18, 9-10). Taip ir įvyko: šv. Povilas galėjo ramiai skelbti linksmąją naujieną. Ta pačia prasme Išganytojas ir čia pasako: “Aš esu su ju-

mis visas dienas...” Jie gali drąsiai eiti į visą pasaulį, Jis vis bus su jais, vis budės, kad jie gerai atliktų savo uždavinį, kad perduotų žmonėms nesugadintą Viešpaties tiesą.

Jau anksčiau Jėzus buvo pažadėjęs atsiųsti apaštalams Šventąją Dvasią, kuri turės pasilikti su jais visada. Ta Dvasia būsianti “Tiesos Dvasia”. Ji viską išmokysianti, viską priminsianti jiems, ką tik Kristus yra jiems pasakęs (Jo. 14, 26; 16, 7; 16, 12-13). Kad jie tą Tiesos Dvasią gavo, liudija Sekminių audringa ugnis, šturpu sukrėtusi Jeruzalės gyventojus ir bailius besislapstančius Kristaus mokinius pavertusi drąsiais tiesos liudininkais (Apd. 2-3). Pagaliau ir pirmųjų krikščionių gyviausias įsitikinimas, jog tik apaštalų ir jų teisėtų įpėdinių skelbiamas mokslas yra gryna Dievo apreikštoji tiesa, patvirtinta jog Kristus yra suteikęs savo Bažnyčiai neklaidingumo dovaną.

Tad, mielas Vincai, iš kurio taško bežiūrėtumei į tą klausimą, visada pamatysi: Dievui ir Jo siųstajam Išganytojui rūpi tiesa. Jai išsaugoti grynai ir neiškreiptai, Kristus įkūrė savo Bažnyčią ir jai pažadėjo savo dievišką pagalbą. Jei kuri bažnyčia šiandieną sau tokio dieviško neklaidingumo autoriteto nesisavina ir todėl neįpareigoja žmonių priimti savo skelbiamo apreikšimo amžinos laimės ar nelaimės sankciją, ji nėra Kristaus Bažnyčia. Tokios bažnyčios mums nieko nepadedą, nes jos neduoda paskutinio ir nė trupučiuko neabejotino tikrumo, jog mes turime neiškreiptą gryną dievišką tiesą.

Ar tai diktatūra? Ar tai sąžinių prievartavimas? Jei taip, tai ir “2 kartu po 2 yra 4” irgi yra diktatūra. Tai ir reikavimas pripažinti žemės traukos dėsnį yra sąžinės prievartavimas. Jei kas nori vadinti tiesą diktatūra ir sąžinės prievartavimu, su tuo nėra ko ginčytis.

Tuo tarpu lik sveikas, Vincai, iki kito karto!

J. Kidykas, S. J.

KAIP NAUJAGIMIS TURĖTŲ BŪTI SUTINKAMAS

“Būkite rūpestingi su mažulėliais:
jie yra dideli, nes juose Dievas gyvena”.

Mieloji Danguole,

Tavasis rūpestis ir pastangos, iki šiol buvusios nukreiptos į Tavo pačios fizinę bei psichinę laikyseną, dabar jau turi apimti platesnę sritį. Kūdikis, kurį Tu nešiojai po savo širdimi, Tau buvo lyg mšlė. Dabar Tu regi jį akis į akį, veidas į veidą. Tu lieti savo rankomis tą bejėgį, glėžną ir ypatingo jautrumo kūnelį ir Tavo širdis džiaugiasi.

Tačiau, mieloji, besidžiaugdama savo laime, neužmiršk tai, kad kūdikis nėra vien tik Tavo kūno vaisius ir visiškai Tavo nuosavybė, su kuria gali elgtis, kaip nori. Tai nėra graži lėlytė, brangus žaisliukas, kur Tavo veiksmai bei elgesys neturėtų būti saistomas jokių aiškių principų, glaudžiai susijusių su giliu atsakomybės jausmu.

Į naujagimį nuo pačios jo pasirodymo pradžios šiame pasaulyje reikia žiūrėti ne kaip į būsimą žmogų, bet kaip į **esamą žmogų**, kaip į pilnatę socialinę asmenybę, kuriai priklauso ne tik švelni meilė, bet ir gili pagarba, atsižvelgiant į tą didžiąją žmogaus dvasios įsikūnijimo paslaptį. Naujagimis nėra tik kūnas, atėjęs iš nieko, bet jis yra ir dvasia, kuri slypi tame bejėgyje kūnelyje ir kuri ilgainiui išmokys kūdikį naudotis savo kūno organais, veikiančiais pagal jo valią.

Iki šiol dar niekas, tur būt, nėra tiksliau apibūdinęs naujagimio už garsiąją dvidešimtojo amžiaus pedagogę Dr. M. Montessori, mirusią šių metų gegužės mėn. 8 dieną. Štai kaip ji mums pristato naujagimį: “Man pasakojo apie žmogų, kuris gyvena tamsiausioje glūdumoje;

jo akys niekuomet nebuvo mačiusios nė menkiausio šviesos spindulėlio, tartum jis būtų buvęs pačioje bedugnės gilumoje. Aš girdėjau kalbant apie žmogų, kuris gyvena tikrai pasinėręs vandenyje, ypatingo drungnumo vandenyje, ir kuris staiga pateko į šaltą kaip ledas oro srovę. Ir štai jis pirmą kartą panaudojo savo plaučius, kurie dar niekuomet nebuvo kvėpavę. Nuo pat pradžios jie buvo suglausti, ir štai dabar vienu akimirksniu oras juos išplėtė, ir žmogus pradėjo šaukti... Ir pasigirdo žemėje drebęs balselis, kurio dar niekas nebuvo girdėjęs. Jis sklido iš gerklės, kuri dar niekuomet nebuvo virpėjusi. Tai žmogus, kuris ilsėjosi...

Kas galėtų įsivaizduoti, ką reiškia absolutus poilsis? Poilsis tokios būtybės, kuri nejuto net valgymo sunkenybių, nes kitas už ją valgė. Visi jo dirksniai buvo visiškai atsipalaidavę, nes kiti gyvieji audiniai gamino jo gyvenimui reikalingą šilumą. Net patiems intymiausiems audiniams nereikėjo dirbti, kad apsigintų nuo ligų ir bacilų, nes už jį šį darbą atliko kiti audiniai. Ir deguonis jam buvo teikiamas ypatingu būdu, jam pačiam nekvepuojant. Tai ypatinga gyvųjų tvarinių privilegija.

Vienintelis jo darbas — tai jo širdies plakimas. Ta jo širdis jau darbavosi tada, kai jis dar neturėjo savo tikrosios išvaizdos, ir ji plakė du kartu greičiau, negu bet kuri kita širdis. Ir aš supratau, kad štai šitoji yra žmogaus širdis.

Dabar jis jau žengia pirmyn. Jis pats vykdo visus darbus, žeidžiamas šviesos ir triukšmo, pailsęs iki pačių giliausių savo būtybės virpesių ir šaukdamas dideliu balsu:

— Kodėl tu mane apleidai?

Tokiu būdu žmogus pačioje savo gyvenimo pradžioje yra artimai panašus į Kristų, kuris miršta ir į Kristų, kuris prisikelia”.

Šios didžiosios mūsų laikų pedagogės mintys atskleidžia prieš mūsų akis visai naują ir mažai mums pažįstamą pasaulį,

pasaulį pilną paslapčių, kuriame vyksta tyli kova tarp gyvenimo ir mirties.

Mieloji Danguole, tikiu, jog tos mintys tikrai paliks atgarsį motiniškoje Tavo širdyje ir padės Tau pajusti didelį skirtumą tarp tų dviejų aplinkų: motinos iščios ir mūsų pasaulio bei tų mums nesuvokiamų prisitaikymo sunkumų, kuriuos naujagimis, atėjęs į šį pasaulį, turi nugalėti. Jei nuoširdžiai ir atsidėjusi į jas įsigilinsi ir įsijausi, jos galės būti Tau tartum kelrodis, rodąs kuria linkme turėtų būti kreipiamos Tavo pastangos, siekiančios palengvinti naujagimiui prisitaikymą prie naujos aplinkos, išvengiant bent aštresnių konfliktų.

Dabar pažiūrėkime, ką mūsų laikų civilizacija yra naujagimiui parūpinusi. Žinoma, lyginant su kūdikių padėtimi dar tik praėjusio šimtmečio pabaigoje, apie ką Tau rašiau ankstesniame laiške, kūdikių fizinėje priežiūroje yra padaryta milžiniška pažanga. Šiandien jau turime modernias vaikų ligonines su specialistais vaikų ligų gydytojais. Neretai jau ir šeimoje vaikai turi savo atskirą kambarį su gražiomis lovytėmis ir kitais jiems pritaikytais baldais. Fabrikai pagal naujausius higienos reikalavimus gamina vaikams gražius ir patogius drabužėlius bei apavą. Trumpai tariant, vaikas šiandien yra supamas visai naujo pasaulio, kur vyrauja švara, protingumas ir gerai suprastas fizinės laisvės principas. Šiandieninę kūdikių priežiūrą tikrai galima būtų palyginti su gerai prižiūrimo sodo kultyvavimu.

Tačiau, žvelgdami giliau, pamatysime, kad vis dėlto mes dar tebesame pusiaukelėje iki tikrojo kūdikio supratimo. Kas žiūri į naujagimį, kaip į kenčiantį žmogų? Kas mokslo bei civilizacijos padaryta sušvelninti kūdikiui perėjimą iš vienos aplinkybių į kitas, palengvinti jam prisitaikyti prie visai naujų sąlygų, prie naujos aplinkos? Naujagimis ateina ne į jam paruoštą aplinką, bet į civilizuotą aplinką, pritaikytą suaugusių gyvenimui, jų reikalavimams ir jo patogumams, o daž-

nai net ir jų prabangai. Nors iš tikrųjų visų žmogaus pastangų ir jo rūpesčių centras turėtų būti naujagimis, tačiau jį saisi tebėra tas apleistas, kurs dar turės susilaukti moksliskai pagrįsto jo traktavimo. Gimimas — tai vienas svarbiausiųjų momentų žmogaus gyvenime, pilname kančių ir konfliktų, neabejotinai paliekančių gilių, bet nepageidaujamų išpaudų naujojo žmogaus sieloje.

Kūdikiui gimus, paprastai visas dėmesys yra sutelkiamas ties motina, nes ji yra išsisėmusi ir nusikamavusi. Ji yra reikalinga ypatingos priežiūros, ramybės, tylos ir prieblandos, kad greičiau galėtų atgauti prarastas savo jėgas. O kaip yra su kūdikiu? Argi jis gimdamas mažiau turėjo pakelti skausmų, negu jo motina? Nejaugi jis, pats savo pastangomis atlikęs gimimo darbą, mažiau išsisėmė ir nusikamavo už motiną? Tikrai ne! Visais atžvilgiais jis yra nė kiek nemažesnis ligonis už savo motiną. Jo gležnutis kūnelis ir galvutė, kurioje nekartą tenka matyti ryškių deformacijos žymių, turėjo pernešti stiprų, lyg malūno girnų, suspaudimą. O kaip stipriai turi būti pergyvenama to švelniausiojo tvarinio ryški atmosferos permaina!

Ar mes kada nors pagalvojome, koks skausmingas ir šiurpus sukrėtimas turi nusiaubti naujagimį, kai jo jautrusis kūnelis, iki tol nepažinęs jokio prisilietimo, nepagarbiai yra liečiamas grubių rankų, kietų ir šiurkščių daiktų? Ar mes bandėme kada įsivaizduoti sau, kaip erzinančiai ir kankinančiai veikia naujagimį šviesa ir triukšmas? Tai vis reiškiniai, kurie dar nėra pasiekę nei suaugusio sąmonės nei jo širdies. Jis užslopina savo sąžinės balsą, laikydamas naujagimį nesąmoningu ir nejautriu visoms toms kančioms.

Tokia pažiūra į naujagimį yra klaidinga. Ne kūdikis yra nejautrus, bet mes, suaugusieji, esame per daug grubūs ir nejautrūs jo atžvilgiu. Visi naujagimio jausmai yra gyvi ir aktyvūs. Tai mums patvirtina gydytojas Dr. Montessori stebėjimai. "Aš mačiau naujagimį, — rašo

jį, — “kuris vos ne vos buvo išgelbėtas iš labai pavojingos uždusimo padėties, pardinant jį į vandenį. Šis veiksmas, tiesa, buvo atliktas mikliai, bet neapdairiai ir labai staigiai, laikant kūdikį statmenai. Ir štai, kada kūdikis taip ūmai buvo leidžiamas į vandenį, jis plačiai pravėrė savo akutes ir konvulsyviai trūktelėjo, ištiesdamas savo kojas ir rankutes, lyg jaustųsi bekrentęs. Tai ir buvo pirmasis baimės jausmo išgyvenimas”.

Prie gimdymo esąs gydytojas paprastai meta tik paviršutinišką žvilgsnį į naujagimį. Jam rūpi vienas dalykas — ar kūdikis yra gyvas. Aiškesniam įsitikinimui jis be ypatingo švelnumo bei gilesnio atidumo pakelia opų kūdikio kūnelį. Kai šis grubaus palietimo užgautas, gailiai praversta, tai visi aplink esantieji patenkinami linksmai nusišypso, konstatuodami, kad jis gyvas, kad verksmas — tai jo kalba, reikalinga plaučių mankštai, o ašaros esančios reikalingos akutėms numazgoti. Įsitikinus, kad egzistencijos pastangos nebergždžios, naujagimis paliekamas nušaliai, kaip nereikalingas jokios ypatingos pagalbos. Su gilia užuojauta skubama padėti motinai.

Tėvas žiūri į naujagimį, kaip kūrėjas į savo kūrinį su išdidumu ir pasididžiavimu ir lyg nori pasakyti, kad štai šis puikus kūdikis yra jo vaikas. Jis laiko jį visiškai savo nuosavybe ir todėl jaučiasi turįs teisę pasidžiaugti juo, apžiūrėti jį. Tai visų yra laikoma savaime suprantamu dalyku. Kūdikis ne tik nereikalingai yra judinamas, nešiojamas, purtomas, bet dar specialiai jis yra nešamas prie ryškesnės šviesos, nes tėvui rūpi sužinoti, kokios spalvos jo akys. Tuščiam žingeidumui patenkinti nesidrovima šiurkščiais pirštais praplėsti kūdikio akių vokelius, kad pamatytų lėlytes, kuriomis šis vaikas po kiek laiko pagarbiai žiūrės į jį, savo tėvą.

Taip pat visi tie, kurie jo laukė, kuo greičiausiai nori jį pamatyti, juo pasidžiaugti, jį paliesti. Žodžiu, naujagimis yra suaugusiųjų žingeidumo centras. Juo

domimasi, kaip koku ypatingu parodos eksponatu, bet niekas nežiūri į jį su užuojauta, kaip į žmogų keleivį, grįžtantį iš sunkios ir varginančios kelionės, visą žaizduotą ir skausmų nukamuotą, kuriam reikalinga kuo didžiausia ramybė.

Kaip iš tikrųjų turėtų būti sutinkamas naujagimis? Naujagimis, kaip jau anksčiau minėjau, ateina į aplinką, kuri nėra jam paruošta. Todėl pirmasis mūsų uždavinys turėtų būti paruošimas specialios aplinkos su tiksliais įrengimais bei prietaisais, kurie žymia dalimi galėtų sušvelninti naujagimio kančias ir padėtų jam lengviau prisitaikyti prie šio pasaulio sąlygų.

Vaikui, esančiam ypatingai jautriam fiziniu ir psichiniu atžvilgiu, būtina yra reikalingi įvairūs patogumai, bet ne prabanga. Iš tikrųjų kasdieniniame gyvenime yra priešingai: kūdikis neretai yra prabangiškai aprūpintas, tačiau normaliam dvasios plėtojimuisi jis vis dar stokoja pačių reikalingiausių dalykų.

Pirmiausia naujagimiui turėtų būti paruoštas kambarys, atskirtas nuo bet kokio triukšmo bei ryškios šviesos. Tas kambarys turėtų būti tartum šventovė, kur viešpatautų tylą ir ramybę. Tokio kambario apšvietimui reikėtų naudoti spalvuotus langų stiklus. Temperatūra tokiame kambaryje, kaip ir operacijų salėje, turėtų būti šilta ir pastovi, kad kūdikis galėtų gulėti visai nuogas. Iš tikrųjų kūdikis neturėtų būti vystomas bent ištisą pirmąjį jo gyvenimo mėnesį.

Kita svarbi problema — tai kūdikio kilnojimas ir nešiojimas, kuo mažiausiai liečiant jį rankomis. Vaikas turėtų būti kilnojamas lengvų ir lanksčių priemonių pagalba. Jos turėtų būti minkštos ir elastingos, kad kūdikio kūneliui leistų būti normalioje padėtyje.

Trečioji labai svarbi sąlyga — tai žmogus, priimęs ir globojęs kūdikį. Jis turėtų būti ypatingai gerai pasiruošęs šiam darbui. Čia reikalingas ne tik nepaprastas judesių miklumas, bet labiausiai ypatingas sąžinės taurumas ir širdies jautrumas.

mas. Kiekvienas patarnavimas, teikiamas naujagimiui, turi būti atliekamas su ypatingu atsidėjimu ir giliu pasišventimu. Ypač didelis lankstumas reikalingas, pakeičiant vaiką iš vertikalinės padėties į horizontalinę. Čia yra reikalinga ypatinga technika ir atsargumas. Negalima kūdikio traukti už rankos iš horizontalinės padėties į vertikalinę.

Naujagimio priežiūra neturėtų ribotis vien tik pastangomis apsaugoti kūdikį nuo mirties, kuo stropiausiai izoliuojant jį nuo užsikrėtimų, kaip šiandien yra daroma visose pasaulio klinikose, kur slaugės, einančios prie kūdikio, prisidengia burną, kad kartais kvėpavimu neperduotų vaikui mikrobu. Reikia pripažinti, kad

kūdikių fizinės priežiūros evoliucijoje jau yra pasiektas didelis laimėjimas, nes kūdikių mirtingumas yra sumažėjęs iki minimumo.

Mūsų laikysena yra pasikeitusi fiziškai, bet ne dvasiniu požiūriu. Bet jau reikėtų taip pat suprasti, jog šalia fizinės vaiko priežiūros problemų yra ir kitų nemažesnės svarbos problemų. Tai yra psichinės vaiko priežiūros problemos. Šitoji sritis dar yra labai apleista. Tik tinkamas šios problemos išsprendimas padės pašalinti kliūtis ir konfliktus ir iš jų kylančias pasekmes — psichologines ligas arba eibes moralinių nukrypimų, kurie šiandien taip yra paplitę visame pasaulyje.

Jūratė P.

VAIKAS IR RELIGIJA

A. Ar vaikas turi religiją?

Kad vaikas, dargi priešmokyklinio amžiaus vaikas, religiją turi, ją savotiškai, vaikiškai išgyvena, tai liudija kasdieninė patirtis tų, kurie su vaikais dirba. Apie vaiko religiją, jo religinį pasaulį kalba didieji pedagogai ir psichologai. Dieviškasis Mokytojas dargi vaiko religiją stato suaugusiems pavyzdžiu: “Jei jūs... nepasidarysite kaip vaikai, neįeisi į dangaus karalystę (Mat. 18, 3).

Vis dėlto, nesusipratimams išvengti, reikia atsakyti į du klausimus: kas yra religija ir kas yra vaiko religija? Religija yra daugiareikšmis žodis. Yra natūralinė ir apreikštoji religija. Ši pastaroji yra “visuma išpažįstamų tiesų, išakymų ir apeigų, skirtų žmogaus ryšiui su Dievybe” (J. Falcon). Pagal Tomą Akvinietį “religija yra moralinė dorybė, kuri mus lenkia, kad teiktume Dievui garbinimą ir šlovę, kaip visų dalykų aukščiausiajai Priežasčiai privalomą”.

Vaiko religiją reikia suprasti Tomo Akviniečio aptarimo prasme. Ji yra pilnas tikėjimas ir pasitikėjimas maloningu

Dangiškuoju Tėvu, nuoširdi meilė Išganytojui, Dievo Motinai Marijai, Angelui Sargui. Vaiko malda — meilingas kreipimasis į Dievą, džiaugsmingas Jo pagarbinimas, Jam padėkojimas, Jo atsiprašymas.

Jei religiją imsime objektyvia prasme, ji yra viena ir ta pati kiek vaiko, tiek suaugusio žmogaus. Kadangi religiją praktikuoja, religiją pasisavina vaikas ir suaugęs žmogus pagal savo psichinę struktūrą, tai šiuo subjektyviu atžvilgiu ir kalbama apie vaiko religiją ir religinį gyvenimą.

Vaikas yra nuolatinė metamorfozė — nuolatinis kitimas, augimas, plėtojimasis. Net apie Dieviškąjį Vaiką, mūsų Išganytoją, šv. Raštas sako, kad Jis “augo išmintimi, metais ir malone pas Dievą ir pas žmones” (Luk. 2, 52). O apie Viešpaties pirmąją, šv. Joną Krikštytoją, tas pats evangelistas Lukas pastebi: “Vaikas augo ir stiprėjo dvasia” (Luk. 1, 80). Ir iš tikrųjų “vaikas auga, žydi, bręsta kūniškai, dvasiniai ir antgamtiniai” (M. Pfliegler). Yra ne tik fizinis

ir dvasinis, bet ir religinis brendimas; ne tik vaiko kelias į pasaulį, bet ir vaiko kelias į religiją; ne tik psichinis, bet ir religinis pasaulis.

Vaiko religinės raidos sekimas, jo religinio gyvenimo suvokimas yra vienas sunkiausių pedagoginės psichologijos uždavinių. Ankstyboji vaikystė yra vieniša ir nebyli. Ji dar vienišesnė ir neprieinamesnė negu gili senatvė. Senas žmogus vis dėlto lengviau gali savo pergyvenimus išreikšti negu mažas vaikas. Pastarasis nežino, kaip savo mintis ir jausmus žodžiais pavadinti.

Antra: vaikas mokosi, pasisavina daug naujų minčių ir idėjų kiek šeimoje, tiek mokykloje, todėl sunku nuspręsti, kas jame iš jo paties prigimties išsiskleidžia kaip žiedas ir kas ateina iš pašalinės įtakos.

Trečia: tiriant vaiko religinį gyvenimą, negalima pasinaudoti dienoraščiais, nes vaikai jų nerašo arba labai retai tierašo. Biografijų ir autobiografijų duomenys irgi nedidelės vertės, nes jas rašo jau suaugę žmonės. Suaugęs žmogus nebegali taip mąstyti ir jausti, kaip mažo ir jaučia vaikas. Lieka stebėjimas, apklausinėjimas, anketos. Deja, pastarųjų dviejų metodų panaudojimas irgi yra gan ribotas (geriau tinka vyresnio amžiaus vaikams). Užtenka pasirinkti netinkamą metodą, stokoti tikro objektingumo, turėti klaidingą religijos supratimą arba neigiamą jos atžvilgiu nusistatymą, ir padarysi klaidingą išvadą — vaikas tikra prasme religijos neturi, ji jam yra svetimas dalykas.

Tie, kurie neigia

Tie pedagogai ir psichologai tvirtina, kad vaikas religijos neturi, kurie yra priešingo religijai nusistatymo. Dažniausiai tai yra pozityvistinės, deistinės, materialistinės pasaulėžiūros sekėjai su savo pirmataku J. J. Rousseau (1712-1778). Jis savo knygoje „Emile“ (1762) puola apreiškintą religiją ir Katalikų Bažnyčią. Religija esanti vaikui grynai išorinis,

svetimas dalykas. Vaiko idėja apie Dievą esanti iš esmės klaidinga. „Kada vaikas sako, kad jis tiki į Dievą, tai nėra Dievas, į kurį jis tiki, bet Petras ir Jokūbas, kurie jam sako, kad yra kažkas, ką vadina Dievu“ (Emile, livre IV). Šitame tvirtinime Rousseau neskiria dviejų dalykų: vaiko tikėjimo ir vaiko pasitikėjimo suaugusiu žmogum. Vaikas visa siela nujaučia, kad yra Dievas ir į Jį tiki. Ir jeigu tai patvirtina suaugęs žmogus, kas gi čia bloga.

Geriau esą neturėti jokio supratimo apie Dievybę, negu turėti žemas, fantasines, užgaulias ir Jos nevertas idėjas (ten pat, livre IV).

Vaikas, dargi mažas vaikas, tiki, kad Dievas sutvėrė dangų, žemę ir visus daiktus. Dievą jis laiko visatos kūrėju. Kurgi čia yra Dievo esmės iškraipymas arba Dievybės įžeidimas? Vaikas Dievą myli ir jam meldžiasi. Argi 10-ty Dievo įsakymų nepasakyta: „Tu mylėsi Viešpatį Dievą visa širdimi, visa siela“? Vaikas Dievą laiko gyvuoju asmeniu, kuris mato ir girdi. Tik panteistai Dievą suplaka su pasauliu. Vaikas tiki, kad Dievas jį myli. Ir Evangelija moko, kad Dievas yra Meilė. Taigi, esminiai vaiko supratimas yra teisingas.

Tiesa, vaikas Dievą vaizduojasi vaikiškai. Jei kitaip darytų, jis nebūtų vaikas. Vaikas iki maždaug 7-tų m. Dievą įsivaizduoja „kaip gerą milžiną, arba baltą barzdą senelį, meilau ir gero žvilgsnio“ (H. Clavier). Balta barzda, ar kiti vaikiškos fantazijos išmislai, vaiko Dievo supratime nėra esminiai, bet pripuolami dalykai. Štai ketvirtų metų Marytė iš mamos sužino, kad Dievas barzdos neturi. Ji atsidūsta ir sako: „Kaip gaila, kad Dievulis ilgos, baltos barzdos neturi. Juk tai taip gražu“. Toji žinia jos tikėjimo į Dievą nesumažino.

Koks gyvenimo supratimas, tokia gyvenimo filosofija. Kokia gyvenimo filosofija, tokia pedagogika. Koks gyvenimo idealas, toks auklėjimo idealas. Kaip pedagogas supranta žmogų, jo paskirti.

taip suprantą auklėjimo tikslą. Pagal natūralizmą žmogus tėra praeinantis gamtinio proceso reiškinys. Ryškiausio natūralizmo srovės pedagogo H. Spencer (1920-1903) ugdymo sistemoje religijai ir religiniam auklėjimui vietos nėra. Jis religiją neigia ne tik vaiko, bet ir visuomenės, suaugusių gyvenime. Jo manymu "pirmoji šiame pasaulyje pasisėkimo sąlyga — būti geru gyvuliu, ir pirmoji tautinės gerovės sąlyga, kad tauta susidėtų iš stiprių gyvulių".

Rousseau, Spencerio, Darvino, Haeckelio sekėja ir jų minčių skleidėja, švedų pedagogė E. Key, kaip ir galima laukti, yra nuomonės, kad vaikas nieko bendra su religija neturįs, kad jos mokymas esąs vaiko sielos prievartavimas. Taip ji kalba savo veikale "Vaiko šimtmetis".

Prieš religiją nusistatę psichologai arba atvirai neigia, kad vaikas jokios religijos neturi, arba apie vaiko religinį gyvenimą visai nekalba — šitą klausimą ignoruoja.

Tie, kurie teigia

Pedagogikos istorija nežino nė vieno tikrai didelio pedagogo, kuris nebūtų aukštai vertinęs religijos kaip nepaprastai svarbaus veiksnio auklėjimo darbe. Nė vienas tokių pedagogų nevirtina, kad vaikas religijos neturi, arba kad religijos mokymas būtų vaikui kenksmingas.

J. A. Comenius, vienas didžiausių pasaulio pedagogų, "Didactica Magna" autorius (1592 - 1670), ragina motinas dar kūdikio amžiuje vaikus religiniai auklėti: "Vaikai turėtų nuo pirmo akių, liežuvių, rankų ir kojų vartojimo išmokti į dangų pažvelgti, rankas pakelti, Dievo ir Kristaus vardus ištarti, prieš neregimą Dievą didybę nusilenkti ir jį pagarbinti".

Didis šveicarų pedagogas J. H. Pestalozzi (1746 - 1827) pataria motinoms vesti vaikus per kūrinius į Kūrėją: "Motinos privalo vaikui pasaulį kaip gerą Dievo kūrinių parodytį. Visuose pasaulio daiktuose terodo motina vaikui Dievą".

M. Montessori, gili mažo vaiko sielos žinovė, yra nuomonės, kad vaiko siela

yra dargi atviresnė antgamtiniam pasauliui, religiniam gyvenimui, negu suaugusio.

B. Ką vaikui duoda religija?

Koks yra išvidinis santykis tarp vaiko ir religijos? Ar religija atitinka vaiko psichologiją? Ką vaikas gauna iš religijos? Ar religija yra svetimas ingredientas vaiko dvasiai, ar didi dangaus dovana silpnai būtybei? Štai klausimai, į kuriuos tenka atsakyti.

Niekas taip gerai neatitinka vaiko dvasios, vaiko reikalų ir reikalavimų, kaip krikščioniškoji religija savo turiniu, savo asmenimis, savo kultu.

Vaikas trokšta mylėti ir būti mylimu. Jis yra, galima sakyti, gyvas tėvų ir artimųjų meile. Religijoje, Dievuje vaikas atranda gražiausią meilę. Jis myli ne tik tėvus, bet ir Dievą. Vaikas jaučia, kad ir Dievas jį myli. Šita mintis vaikui teikia didelį džiaugsmą ir saugumo jausmą. Visagalis, amžinasis Dievas mane myli. Jis turi mylinčią širdį. Ir vaikas ima žiūrėti į Dievą kaip savo vaikystės globėją ir sargą.

Nors jau praėjo 18 m., bet ir šiandien prisimenu tą tikybės pamoką ir vienos mokinėlės pasakymą. Buvo pavasaris. Mokyklą lankė mažiausieji apylinkės vaikučiai. Jų tarpe buvo ir mažoji Onytė, tikrai į angelą panaši mergytė — taip ryškiai jos akyse ir visame veidely tebešvietė šventasis kūdikystės nekaltumas. Pasakojau mažiesiems apie gerąjį Dievą, Kuris jiems davė tėvelius, laukų gėles, šviesiąją saulutę, padangių žvaigždes. Onytė pakėlė ranką. Ji nori kažką pasakyti. Kai nutraukiau pasakojimą, ji tarė: "Kunigėli, aš Dievulį labai, labai myliu". — "Gerai, Onyte, kad tu Dievą taip labai myli. Kaip tau rodos, sakiau, ar ir Dievas tave myli?" — "O", sušuko ji džiaugsmingai, "Dievulis mane dar labiau myli, negu aš Jį".

Ji sakė tai, ką jautė, išgyveno. Argi šita vaiko meilė Dievui, taip tyra, kaip ašara, tiesiai išplaukianti iš nekaltos širdies ir teikianti taip daug džiaugsmo, yra

svetimas ir nieko bendra su jo psichika neturįs dalykas? Kas tokiam tvirtinimui gali tikėti?

Vaikas asmenis ir daiktus skirsto į dvi kategorijas: malonūs, geri ir pikti, atseit blogi. Vaikas Dievą pergyvena kaip gerą, malonų, gera norintį, gera darantį. Kas gali būti vaikui malonesnio, kaip gyventi tokios geros Būtybės prielankume, kaip tikėti, kad gerasis, galingasis Dievas globoja jį ir jo artimuosius?

Krikščioniškoji religija visiškai atitinka vaiko psichologiją savo asmenimis: Dievas Tėvas (tėvo idealas), Švenč. Dievo Motina Marija (motinos idealas), mažasis Jėzus (vaiko idealas).

Krikščioniškoji religija taip pat ir savo turiniu atitinka vaiko psichinį pasaulį. Nuo pirmo klausimo: "Kas čia?", vaikas greitai eina prie antro: "Iš kur tai?" Vaikas yra artificialistas. Jam atrodo, kad kiekvienas daiktas yra kieno nors padarytas. Todėl jis tiesiai klausia: "Kas padarė saulutę, kas padarė žvaigždes, kalnus, vandenį?" Išgirdęs, kad pasaulį sutvėrė Dievas, yra pilnai patenkintas.

Labai artimas vaiko sielai dalykas yra dalyvavimas pamaldose. Vaikas iš savo prigimtės yra tam tikro rito, iškilmingumo mėgėjas ir praktikuotojas. Vaikas noriai kalba išmokus poterių, vartoja ritualinius gestus, giliai išgyvena Išganytojo ir šventųjų kančias.

A. A. El-Meleegy, egiptietis, musulmonas, tyrė Egipto vaikų religinį gyvenimą, panaudodamas apklausinėjimą ir stebėjimą. Savo tyrime, kurio santrauką duoda prancūzų kalba, prieina šių išvadų: vaikas tikrai turi savo religinį pasaulį, savotišką religijos supratimą ir jos išgyvenimą; religija patenkina tris vaiko troškimus: norą žinoti, norą būti saugiam, norą mylėti ir būti mylimam (Egyptian Journal of Psychology, 194n, No. 3, 79-96).

Pati religinė praktika vaikui duoda džiaugsmo ir pasitenkinimo. Vaikas ją atlieka noriai ir džiaugsmingai.

Vienoje Vokietijos mokykloje 11-13 m. mergaitės atsakė į eilę klausimų, kurie lietė religinę praktiką, pirmuosius religinius išgyvenimus. Štai keletas vienos mergaitės pasisakymų - atsiminimų. Autorė stovi arčiau prie buvusių išgyvenimų negu suaugęs žmogus, todėl jos liudijimas svarbus (plg. Katechetische Blaetter, Oktober 1948, Heft 10, 313-315).

Pirmosios maldelės. "Mano pirmosios maldos buvo: Savo tėvus aš pavedu Tau ir malda: Vaikeli Jėzau, ateik pas mane. Šias dvi maldas aš išmokau iš savo motinos. Antrąją maldą aš kalbėjau kasdien, nes ji man teikė labai didelį džiaugsmą."

Pirmasis bažnyčion atsilankymas. "Kada aš galėjau pirmą kartą nuvykti į bažnyčią, į ją nuėjau su savo bobute. Bažnyčioje sukalbėjau 4 maldas, kurias tada mokėjau. Bažnyčioje mačiau mieląjį Išganytoją, Dievo Motiną, šv. Juozapą su Vaikeliu Jėzumi ir per pakylėjimą šventąją Ostiją ir kieliką. Altorių puošė gėlės ir žvakės. Kai aš pirmą kartą į bažnyčią nuėjau, buvau 6 m. Bažnyčioje meldžiausi prie mielojo Išganytojo. Tai buvo sekmadienį. Aš turėjau didelį džiaugsmą. Papasakojau motinai, kaip bažnyčioje buvo gražu".

Pirmoji išpažintis. "Eidama pirmos išpažinties aš labai bijojau, nes nenorėjau pamiršti jokios nuodėmės. Mano pirmoji išpažintis buvo pati geriausia, nes jai ruošiausi iš anksto ir padariau gerą sąžinės sąskaitą. Po šventos išpažinties aš buvau laimingiausia. Norėjau mielai mirti, nes galėjau pasakyti — aš atlikau gerai išpažintį."

Sekmadienio pareiga. "Aš visados džiaugiausi, kai ateidavo sekmadienis, nes tada galėjau eiti į bažnyčią... Kai vargonai grodavo aš manydavau, kad jau esu danguje. Mažos, auksinės durelės altoriuje man labiausiai patiko. Tai buvo puiku. Aš norėjau žinoti, kas gi ten viduje gyvena. Motina namie pasakė, kad ten yra mielas Jėzulis. Kada ji pa-

sakodavo apie mažąsias duresles, aš vi-
s a d o s d ž i a u g i a u s .”

Tikybės vadovėlis. “Iš visų mokyklos
knygų man didžiausią džiaugsmą
teikė katekizmas, nes aš mažiau:
tai yra Dievo knyga. Labiausiai man pa-
tiko dieviškojo vaikų Draugo paveikslas,
kur mielasis Išganytojas deda savo ran-
kas ant mažų vaikų galvų ir juos laimina.
Mokykloje sužinojau, kad mielasis Išga-
nytojas pasakė: “Leiskite mažutėliams
ateiti pas mane ir nedrauskite jiems to,
nes jų yra dangaus karalystė.”

Pirmoji šv. Komunija. “Po vienu me-
tų atėjo gražiausioji mano gyvenimo die-
na — pirmoji šv. Komunija. Su di-
džiausiu džiaugsmu žengėm į
bažnyčią. Ten mes atnaujinom krikšto
įžadus. Po trumpo pamokslo artinomės
prie Viešpaties stalo. Mano bobutė ir ma-
ma ėjo taip pat prie šv. Komunijos”.

Kalėdos. “Mylimiausia visų metų šven-
tė man buvo Kalėdos, nes jose ateina Vai-
kelis Kristus su savo dovanomis... Vi-
durnakčio Mišiose aš dar nebuvau buvus.
Nežinojau, kaip ten iš tikrųjų yra. Pir-
mame šventame vakare aš maniau
b e s a n t i d a n g u j e .”

Motinos mirtis. “Liepos 19 d. mirė
mano mama. Prieš tai ji priėmė visus sa-
kramentus. Apie mirtį man pranešė tėtis.
Netrukus buvo laidotuvės... Pasakė
gražų pamokslą. Aš už savo mamą stip-
riai pasimeldžiau. Bažnyčioje buvo taip
pat gražu. Čia aš sukalbėjau rožančių.
Tai buvo liūdniausias mano išgyveni-
mas.”

Net ir mirčiai išplėšus motiną, religi-
joje vaikas randa viltį ir suraminimą:
“Ji priėmė visus sakramentus... aš stip-
riai už mamą pasimeldžiau... buvo pa-
sakyta gražus pamokslas... bažnyčioje
buvo gražu”.

Išvados

Vaikas religiniai auklėjamas religiją
turi. Ji yra vaikui tikra palaima. Kas
saulė dangui, kas žemei šviesa, kas duo-
na kūnui, kas sparnai paukščiui, tas reli-

gija, ypač krikščioniškoji religija, yra
vaiko sielai: ji teikia drąsos ir džiaugs-
mo, suraminimo ir vilties, apsaugos ir
stiprybės, grožio ir šilimos, nebekalbant
apie tai, kad mažąjį kelevių veda į amži-
nojo gyvenimo tėviškę. Kokia skurdi ir
nelaiminga vaikystė be Dievo, be religi-
nio pasaulio, be žvilgsnio į anapus!

Kun. Dr. J. Gutauskas

ŠEIMŲ ORGANIZAVIMAS

Gerbiamasis Redaktoriau,

Noriu į Jus kreiptis šeimų sąjūdžio ir
jų organizavimo klausimu. Mat, dabar
tenka daug kalbų girdėti apie įvairias
mūsų šeimų negeroves. Laikraščiuose
tenka skaityti mūsų veikėjų prakalbas,
straipsnius, skatinančius išlaikyti sveiką
lietuvišką šeimą. Mūsų pedagogai iškelia
sunkius naujus auklėjimo uždavinius,
statomus tremtinio šeimai.

Tačiau aš netikiu, kad tie skundai ir
dejavimai bent kiek pagerintų šeimų pa-
dėtį. Argi tai nušluostys motinų ašaras,
nutildys tėvų keiksmus, kai vaikai eina
blogais keliais? Argi tai apsaugos jaunas
šeimas nuo tragedijų, ar užgydys kitų
skaudžias žaizdas? Kiek ir Jūsų laikraš-
čio straipsniai, nors jie taip nuoširdžiai
ir moderniškoje dvasioje parašyti, gali
pasiekti šeimas, padėti joms išsilaikyti
tinkamoje aukštumoje, jei jau nuo pat
pradžios šeima pastatyta ant silpnų pa-
grindų ir viešoji nuomonė priešingai nu-
siteikis...

Todėl, mano nuomone, ir tarp mūsų
jau pats laikas sukelti tikrą šeimų sąjūdį,
kaip jau yra padariusios daugelis kultū-
ringų tautų. Reikia sužadinti visoje mū-
sū visuomenėje gyvą atsakingumo sąmo-
nę už šeimą; sukelti, sumobilizuoti visas
gerąsias jėgas padėti šeimai atlikti mo-
dernųjų laikų statomus uždavinius; su-
jungti visas mūsų tautiečių šeimas, kad
bendromis jėgomis išsilaikytų deramoje
aukštumoje. Tam sąjūdžiui, be abejo, rei-
kia turėti savų laikraščių, draugijų, są-
jungų.

Belgų ir prancūzų pavyzdys

Prancūzai, kan. Viollet vadovaujami, jau 1903 m. įsteigė pirmąją šeimų draugiją. Po Didžiojo Karo buvo sušauktas Lille mieste didžiulis šeimų kongresas, kuriame dalyvavo iš visos Prancūzijos 1.200 atstovų. Šio kongreso reikšmė Prancūzijos gyvenime, anot Henry Bordeaux, buvo ne mažesnė kaip pačios revoliucijos. Vėliau buvo pasiekta tai, kad valdžia priėmė du įstatymu, viešai pripažįstančiu šeimų draugijas ir jų išsirinktą „Administracinę Tarybą“, kaip šeimų atstovę prie Vyriausybės. Tuo buvo pasiekta labai daug: šeimoms palankūs mokesčių įstatymai, šeimyninio atlyginimo įvedimas visose ūkio šakose, šeimos vertinimo pakilimas... Prancūzijos karstai jau nebeviršija lopšių. Didysis pavojus — tautos išmirimas jau pašalintas.

Belgijoje „Skaitlingų šeimų unija“ yra sujungusi 180.000 šeimų (apie pusantro milijono žmonių). Be to, yra pagalbinių šeimoms moterų organizacija su 350.000 narių. Nuo 1947 m. belgai turi ir šeimų ministerį.

Kalba popiežius ir šeimų ministeris

Šeimų draugijos nėra tik mūsų laikų mada visa organizuoti. Jos yra būtinos modernioje bendruomenėje ir demokratinėje gyvenimo santvarkoje. Tai ryškiai nusako Belgijos šeimų ministerio M. Verbis žodžiai: „Negalima laukti šeimų atsinaujinimo, žinant, kad bendrasis šeimų stovis yra liguistas, blogas, nebent apsisprendus visai pasukti šeimų politikos kryptimi, kuri atstatytų moralinę, ekonominę ir socialinę šeimos židinio vertę... Šeima, ši mažytė bendruomenė, yra blogesnėje padėtyje, kaip kitos grupės; darbininkai, ūkininkai ir kitos profesijos turi stiprias organizacijas. Taigi, reikalinga ir pačių šeimų tarpusavio bendradarbiavimo. Aš jį siekiu užkurti per šeimų susigrupavimus...“

Šeimų draugijas skatina kurti ir Šv. Tėvas Pijus XII, kalbėdamas apie šeimų negeroves: „Ar yra koks tinkamas vaistas prieš šią blogybę? Ką daryti? Ogi

tai, ką geri, išmintingi žmonės siekia sukurti, ką Mūsų pirmataikai ir Mes patys nesiliaujame rekomendavę ir pagal išgales rėmę — šeimų organizacijas ir sąjungas.“

Šeimų sekcijos rėmuose

Žinoma, mes tiek daug, kaip tie belgai ar prancūzai, negalėsime padaryti. Tačiau organizuotomis jėgomis būtų labai daug galima nuveikti šeimų gerovei. Su tokiau pat uolumu, koku esame susirūpinę lietuviybės palaikymu, turėtume plačiąją lietuvių visuomenę išjudinti sielotis sveikos, doros lietuviškos šeimos išlaikymu. Lietuviškoji šeima dar turi nemažai sveikų bruožų, nors daugeliu atžvilgių mūsų šeimos stovi blogesnėje padėtyje, negu kitų tautų. Jos gyvena svetimame krašte. Senosios mūsų šeimos tradicijos ir papročiai apgriauti ir nebeatitinka naujųjų gyvenimo sąlygų. Moterystė jau nėra nebepajudinama, šventa gyvenimo forma, pastovi institucija. Ji vis labiau pradedama statyti ant tariamųjų ar bent nepakankamų vertybių.

Gal geriausia būtų steigti šeimų sekcijas prie mūsų didžiųjų, lietuvių besirūpinančių sąjungų. Čia mintyje turiu Pasaulio Lietuvių Bendruomenę, Amerikos Lietuvių Tarybą ir kitas panašias sąjungas. Ginčų dėl jų kūrimo ar vadovavimo neturėtų būti, nes čia tik darbas, veikla ir atsakomumas laukia. Tos sekcijos turėtų apimti visas lietuviškąsias šeimas, mūsų pedagogus ir kitus šeimos reikalais susirūpinusius asmenis. Pagrindiniai tų sekcijų veikėjai turi būti pačios šeimos, nes jos geriausia pažįsta ir atjaučia šeimų reikalus. Vienas ar keletas šių sekcijų atstovų turėtų šeimas atstovauti centrinėje lietuvių organizacijoje.

Savo darbą sekcijos privalėtų dirbti lietuviškoje ir krikščioniškoje dvasioje. Tai atitinka daugumos mūsų šeimų nusi-teikimus. Krikščioniškąją pasaulėžiūrą savo darbą grindžia pvz. ir italų „Fronte della Famiglia“, kuri nėra nei politinė nei religinė šeimų sąjunga. Su kitų ideologijų šeimų mažumomis jungtų bendras

dvasinis šeimos supratimas. Juo remiasi pati didžiausia prancūzų šeimų sąjunga "Federation de la Famille nombreuse."

Šeimų sekcijos tuo pačiu būtų sąjunginio pobūdžio — turėtų savo atstovus aukštesniuose organizacijų centruose. Tai padėtų geresniam vadovavimui, duotų progos pasikeisti patyrimais, paskaitomis ir kitomis priemonėmis, padėtų įsigyti stipresnį svorį mūsų visuomenėje. Savo tikslui siekti jos turėtų atlikti ketveriopą funkciją:

1. auklėjimo — kursai besirengiantiems į moterystę, paskaitos, patarimai jaunoms šeimoms;

2. šeimų globos — higienos, socialinės pagalbos reikalai, motinos ir vaiko globa, buto klausimas;

3. savitarpės pagalbos — bendri užpirkimai, kooperatyvai, solidarumo kasos, dirbtuvėlės, teisinė ir socialinė konsultacija;

4. informacijų ir studijų — sekretoriatas, knygynėlis, studijų ir tyrinėjimų rateliai.

Didžioji šeimų liga

Daugelyje vietų lietuviškasis gyvenimas telkiasi apie lietuvišką parapiją. Religiniai ir doriniai tėvų nusistatymai paliečia pačią moterystės esmę ir nusprendžia visą šeimos gyvenimą. Todėl organizuotos ir parapijinės šeimų grupės prie Katalikiškosios Akcijos ar prie kitų stiprių organizacijų. Jei šalia šios grupės būtų stipri šeimos sekcija, joms bektų rūpintis tik religiniu, doriniu tėvų švietimu bei stiprinimu. Tai labai aukštas uždavinys. Mūsų laikų šeima kaip tik kenčia, nesuvokdama didingos šeimos prasmės ir neturėdama vidujinės jėgos visiems šeimos tikslams pasiekti. Jos didžioji liga — nuobodžiavimas šeimoje. Daugelio vedusiųjų lūpose greitai pasigirsta blasfemiškas A. Gide šauksmas: "Šeimos, uždari židiniai, kaip aš jūsų nepakenčiu!"

Parapijinės šeimų grupės gali tarpinėnkauti šiai jėgai gauti ir jai susitelkti.

Jos gali padėti šeimai vėl tapti malones ir dvasinių vertybių šaltiniu bei šeimos narių širdis, jausmus ir dvasią patenkinti židiniu. Štai keletas ištraukų iš prancūzų katalikų parapijinių šeimų grupių "Equipes de Notre-Dame" statuto:

"Jos laiko sau už garbę stengtis įgyvendinti krikšto pažadus iki paskutinių išvadų. Jos pripažįsta Kristų savo šeimų Viešpačiu ir Vadu. Jos nori Jam priklausyti be sąlygų. Jos nori meilę, pašvęstą moterystės sakramentu, padaryti Dievo garbinimu, liudijimu žmonėms, akivaizdžiai parodančiu, jog Kristus ir meilę atpirko. Žinodamos savo jėgų menkumą ir kaip sunku krikščioniškai gyventi supagonėjusiam pasaulyje, jos jungiasi į būrelį, tikėdamos tarpusavio broliškos meilės galybe. Jos galvoja, kad ir šandien, kaip ir pirmaisiais krikščionybės amžiais, galima netikinčiuosius laimėti Kristui, kai jie mato krikščionių šeimas, gyvenančias tikroje meilėje ir tarpusavio pagalboje, tarnaujant Dievui ir savo broliams".

Jūs savo laikraščio skiltyse, Gerb. Redaktoriau, pajudinate šeimų klausimus visu įsijautimu ir nuožmiu jų opumu. Jums tie klausimai ypatingai prie širdies. Todėl, mano manymu, "Laiškų Lietuviams" leidėjai galėtų ir turėtų imtis iniciatyvos sukelti stiprų šeimų sąjūdį, sukviesti talkon mūsų visuomenininkus, auklėtojus, kunigus ir kitus šviesuolius šeimų organizavimo darbui. Be abejo, tai nelengvas darbas, bus daug sunkenybių, nemalonumų, bet tai būtų didelis pasitarnavimas lietuviškai šeimai, Tautai ir Bažnyčiai.

P. Salantas

"Vargingos tėvynės vargingi vaikai,
Nekeikime savo skausmingo likimo!
Mūs kruvinos skriaudos ir dygūs vargai
Ir liūdinčiais kryžiais pasvirę kapai —
Tai sėkla šviesaus Lietuvos atgimimo."

Putinas

ANKETOS KLAUSIMAIS

Iš atsiųstų atsakymų į antrame "L. L." numeryje buvusią anketą maždaug galima susidaryti vaizdą, kokios problemos dabartinį mūsų jaunimą domina ir ką jis apie ten paliestus klausimus galvoja. Džiugu, kad beveik visi jaunuoliai puikiai supranta, jog tylėjimas kai kuriuose su brendimu surištuose klausimuose yra labai žalingas. Visi pageidauja, kad tėvai ir auklėtojai su vaikais apie kai kuriuos juos dominančius klausimus atvirai pasikalbėtų ir jiems, kas reikia, rimtai paaiškintų. Tėvams ir auklėtojams neatlikus savo pareigos, jaunuoliai semiasi žinių iš draugų ir iš kitų pavojingų šaltinių. Taip elgdami, jie kartais taip toli nueina, kad rasti kelią atgal beveik neįmanoma. Ne vienas, atsakydamas į anketą, su ašaromis akyse skundėsi, kad jo dora prarasta, sveikata nepataisomai sugadinta, ir tik dėl to, kad niekas jo laiku neperspėjo, niekas nepaaiškino, niekas nedavė rimto, tinkamo atsakymo į kilusias problemas ir neaiškusumus.

Iš atsakymų taip pat matyti, kad jaunuolius labai domina draugavimo ir santykiavimo problemos. Apie draugavimą, apie įvairias jo rūšis, apie naudingas ir žalingas draugystes pakalbėsime kituose numeriuose; dabar norėčiau perrašyti keletą puslapių iš žinomo vokiečių pedagogo Hardy Schilgen, S. J. knygelės "Tu ir Ji", kur jis rašo apie santykiavimą berniuko su mergaite. Lauksime taip pat jaunųjų mūsų skaitytojų pasisakymų, ar šios mintys jiems patinka, ar jie norėtų ir daugiau ką nors iš šios knygelės matyti "Laiškų Lietuviams" puslapiuose, o gal jie norėtų, kad šią knygelę ištaisai perspausdintume, nes knygynuose jos dabar negalima gauti.

Redakcija

Santykiavimas

Santykiavimu čia suprantu kiekvieną nepadorų susiėjimą, kuris įvyksta tarp dviejų nesusijungusių moterystės ryšiais žmonių. Nenoriu sakyti, kad santykiavimas yra visuomet draugavimosi tęsinys. Dažnai pasitaiko tokių jaunuolių, kurie brendimo laikotarpy dar neturi jokių artimesnių santykių su kitos lyties asmenimis, bet kiek vėliau tiesiog pradeda nepadorų santykiavimą. Vieni paseka nepadoriais draugų pavyzdžiais ir duodasi nedorų kalbų, knygų ir kinų sugundomi. Kiti, kurie ar tai dėl šeimyninių aplinkybių, ar tai dėl kitų kurių nors priežasčių yra priversti būti ilgai nevedę, ieško neleistinu būdu patenkinti savo gėdulus. Nenorėdami atsisakyti nuo lytinių smagumų, jie teisinasi, kad gėdulių kova esanti nenugalima, kad susilaikymas kenkias sveikatai ir t.t. Bet sąžiningų gydytojų tvirtinimu tokie pasiteisinimai neturi jokio pagrindo.

Visiškai sutinku, kad dėl daugelio šių dienų pavojų, dėl seksualškai užnuodytos aplinkos ir dėl žmonių nervingumo, skaistybės užlaikymas tėra galimas, vartojant natūralias ir antgamtines priemones. Čia visai vietoj yra šis posakis: "Kur yra valia, ten yra ir kelias". Juk ir pats prityrimas rodo, kad skaistybės užlaikymas visais atžvilgiais yra galimas. Tik reikia geros valios ir noro!

Jaunystės meilės ir draugavimosi padariniai santykiavime pasireiškia aukščiausiam laipsny. Čia paminėsiu keletą baisių šios rūšies padarinių.

Jaunuolis, kurs pradeda santykiavimą, nukreipia savo lytinius veiksmus į pragaištingą pusę, atitraukdamas juos nuo jų kilnių uždavinių. Taip elgdamasis, jis atiduoda visą valdžią gėduliams. Tada jame jau nebe siela viešpatauja, bet akli gėduliai. Nežiūrėdamas nei proto nei sąžinės balso, jis renkasi tai, ką gėduliai jam pasiūlo. Vadinas, jis tampa savo kūno vergu.

Nietzsche kartą labai teisingai pasakė: "Tol nesi laisvas, kol tavyje šunes

staugia". Kūno geiduliai galima palyginti su neprotingais gyvuliais, kurie, nieko kito nežiūrėdami, pasitenkinimo tereikalauja ir tol šėlsta, kol jį randa. Nesiklausdami proto, jie eina pragaištingu keliu. Koks liūdnas vaizdas, kai jaunuolis, užuot šiuos staugiančius šunis malšinęs, užuot pasipriešinęs jų užgaidoms, padaro save jų vergu, suteršdamas tuo savo vidujinį "aš", savo nemirtingą sielą.

Vadinas, jis duodasi geidulių apgautamas. Mat, geiduliai jam žada laimę, jie žada patenkinti visus jo norus. Deja, jie tegali patenkinti žemesniąją žmogaus prigimtį, bet ne širdį, ne sielą. Ir vos pradina akimirkos malonumas, nelaimingąjį vargšą apima vidujinis nepasitenkinimas, baurėjimasis. Vietoj ieškomos laimės į jo širdį įsiveržia pasibiaurėjimas, šlykštumas. Vienas jaunuolis šitaip rašo: "Aš buvau visiškai smukęs: visi seksualiniai malonumai buvo mano išbandyti; tačiau tuo niekuomet nesijaučiau patenkintas, priešingai, po kiekvieno tokio nuodėmingo darbo man darydavos taip biau ru ir šlykštu, kad norėdavau prakeikti pats save ir tą mergaitę, su kuria nusidėdavau. Tai nebuvo religinio pobūdžio atgaila, — religiją laikiau senų žmonių prietarais bei mažų vaikų žaislu, — ne, tai būdavo balsas mano geresniojo "aš", kuris darydavo mane amžinai nelaimingą. Mano nugalėtasis vidujinis "aš" vaitodavo begalinėse kančiose, šaukdavo, maldaudavo. Ir ko jis maldaudavo? Prarastosios nekaltybės, ramybės".

Kai kurie, apsvylę tokiu savo elgesiu, paskelbia griežtą kovą geiduliams ir vėl tampa jų viešpačiais. Kiti neturi tam jėgų; jie, nekrepdami dėmesio į savo vidujinį suirimą, stengiasi įvairiais smagumais, ypatingai girtavimu, nuraminti nerimstančią savo sąžinę. Lengvai jie duodasi geidulių suviliojami, nes tikisi smagumuose rasią laimę, kurią geiduliai jiems žada. Nuo to jų geismus valdanti jėga kaskart labiau silpnėja, supratimas aukštesnių, dvasinių dalykų tuojau nyks-

ta. Kūniški smagumai tampa jiems svarbiausiu dalyku čia žemėje.

Sunku ir aprašyti visus tuos baisius padarinius, kurie paliečia vargšo širdį, protą ir jausmus. Šituo laiku jo vidujinis gyvenimas yra pačiam brendime. Todėl kiekvienam žmogui įtaka tų, su kuriais jis arčiau susieina, turi nepaprastai didelės reikšmės. Visas jų minčių pasaulis įsiveržia į jo vidujinį gyvenimą ir pasilieka fantazijoje bei atsiminimuose. Vyras ir moteris, kurie pasiduoda santykiavimui, nustoja tarpusavio orumo ir pagarbos. Mat, jiems trūksta tos jėgos, kuri galėtų juos prieš vienas antrą išaukštinti, jie neturi grynų, dieviškos meilės. Juose viešpatauja geiduliai, gyvuliškoji lytinio patraukimo pusė, kuri jų doros jausmus padaro gyvuliškus. Gėdos jausmas, pamėgimas visko, kas gražu ir dora, kojomis sutrypiamas. Nedoru santykiavimu dažniausiai teužsiima tik ištvirkusios mergaitės. Savo gyvulišku nusiteikimu jos užnuodija jaunuolio protą ir jausmus. Kiek vėliau prisikankina tokie žmonės, norėdami nusikratyti šlykščiais praeities prisiminimais!

Nuodėmingas santykiavimas visiškai panaikina jaunuolyje pagarbą moteriai. Jis mato joje nebe motiną, nebe žmoną, nebe gyvenimo draugę, bet biauriems geiduliams patenkinti priemonę. Į moterį ar į mergaitę jis nebegali švaria akimi pažvelgti. Ji yra jam arba biurių minčių priežastis, arba dėl savo aukštos doros ir nekaltumo be galo tolima ir nesuprantama. Žodžiu, dora moteris jam visiškai neįmanoma.

Be viso to, jaunuolis netenka grynų, gilios meilės, kuri turėtų ateity didinti jo šeimos laimę. Jis išblaško būsimajai laimei reikalingus jausmus ir ateičiai bepalieka tik biurius, sąžinę graužiančius atsiminimus. Vadinas, savo nedora praeitimi jis tapo žmonai nebeistikimas. Tikra, pilna moterystės laimė yra tik tada galima, jei ja naudojamosi nepakirstomis jėgomis. Todėl yra didžiausias nusizengimas jo paties laimei, jei jaunuolis

santykiudamas paaukoja neištikimais ir jo nevertai mergaitei pirmuosius ir karščiausius savo linkimus, o būsimajai savo žmonai bepalieka niekam vertas liekanas.

Kita priežastis, kuri drumsčia ir trukdo, o kartais ir visai sugriauna vėlesnę moterystės laimę, yra ta, kad vyras negali užmiršti tos mergaitės, su kuria yra turėjęs lytinį santykiavimą. Štai ką Goethe sako:

**"Nebebūsiu aš jau linksmas,
Nes juokai ir saldūs bučikai
audringai praėjo;
O su jais ir ištikimybė;
Aš juk kartą jau turėjau,
Kas man buvo taip brangu.
Nors ir daug dėl to kentėjau,
Bet jau niekuomet to neužmiršiu!"**

Jaunuolis, turėjęs kadaise tvirtą prie kurios nors mergaitės palinkimą, nebegali jos užmiršti. Tai yra bendras, nepakeičiamas meilės savumas. Jis tartum atiduoda mylimajam savo širdį ir paskui nebegali jos sveikos atsiimti. Tačiau pilnai ir giliai moterystės laimei reikalinga, kad nesuskaldyta meilė priklausytų tik vienam asmeniui. Šeimai kyla labai daug visokių pavojų iš nuodėmingos jaunystės prisiminimų.

Mergaitės ir jaunuoliai kaip įmanydami vengia natūralinių santykiavimo padarinių. Neverta čia nė minėti visų tų baisių, begėdiškų priemonių, kurių griebiasi iš atsargumo. Bet vis dėlto jie niekuomet nėra visiškai apsaugoti nuo pavojų. Vienas neatsargus momentas gali nukreipti jų likimą į nelaimingą pusę. Tokiais atvejais ypatingai didelė baimė tenka pergyventi vargšei mergaitei. Gydytojai pasakoja, kad tokios vargšės mergaitės ateinančios pas juos ir nusiminusios bailiai klausiančios: "Pone gydytojau, nejaugi taip toli nueita?" Ir jei gydytojas pasako, kad iš tikrųjų esą ko bijoti, tada parpuolusi prieš jį ant kelių ima ašarodama šaukti: "Pone daktare, gelbėk mane! Juk aš nebegaliu namuose pasirodyti! Tėvas išmes mane pro duris! Motina išverks savo akis! Gelbėk mane!"

Jos, žinoma, nepagalvoja, kad tai, ko jos reikalauja, yra žmogžudystė, ir sąžiningas gydytojas atsisako nuo tokios pagalbos. Kas belieka daryti?

Nustojusios vilties, kai kurios kreipiasi į nesąžiningą, neturintį gero vardo gydytoją. Apie "pagalbą", kurią jis teikia mergaitėms, Bazelio moterų ligoninės direktorius prof. Dr. A. Labhardt laikraštyje, vardu "Būsimoji Karta", šitaip sako: "Joks gydytojas, nors jis ir geriausias būtų, negali tikrai tvirtinti, kad motina nė kiek nuo to nenukentės ir kad laimingai ji tą "operaciją" išlaikys". Ten pat kitas profesorius Dr. Sigwart sako: "Yra buvę labai daug atsitikimų, kur pašalinimas iš motinos iščios užsimezgsusios gyvybės smarkiai pakenkė jos sveikatai, o kartais net jos pačios gyvybę pakirto". Tą patį tame laikraštyje pakartoja ir kiti žymūs Europos gydytojai. Nuo panašių "operacijų" kasmet Vokietijoje miršta virš dvidešimt tūkstančių moterų.

Bažnyčia gyvybės pašalinimą laiko žmogžudyste ir ekskomunuoja visus tuos, kurie kuo nors prie to prisideda. Todėl kiekvienas bandymas, kiekvienas sutikimas bei patarimas yra sunki nuodėmė, vis tiek ar tas žygis pavyksta ar ne. O vyriausybė už tokius nusižengimus baudžia sunkiųjų darbų kalėjimu.

Kas apsakys kančias ir baimę tos mergaitės, kuri leidžia pašalinti iš savo iščios gyvybę! Ji turi būti visa kam pasirengusi. Bandymas kartais ir pavyksta, bet ta mintis, kad ji nužudė savo kūdikį, visą gyvenimą neduoda jos sąžinei ramybės. Nusižengė viena šešiolikos metų gimnazistė. Ji buvo jau šeštame neštumo mėnesyje ir nebežinojo, kur dingti iš baimės. Ji slapstėsi nuo tėvų, nenorėdama, kad jie apie tai sužinotų. Vieną gražią dieną jos draugė duoda jai antrašą moters, kuri galėsianti jai padėti. Pavogusi nuo tėvų nemažą sumą pinigų ir sakydama, kad važiuoja atostogoms, ji nuvyksta pas tą moterį. Nusigando pamačiusi tuos namus: tai būta begėdybės namų.

Tačiau jausdama reikalą, nutarė ji čia pasilikti. Vaistai, kuriuos jai ta moteris davė, nepasilikio be pasekmių: ji prieš laiką pagimdė. Vaikas gimė gyvas. Ji išgirdo jį rėkiant. Kai jau šiek tiek atsipeikėjęs paprašė, kad duotų jai vaiką, išgirdo atsakymą: "Mes jį nužudėm". Ten ji turėjo išbūti tris savaites, kol pagaliau galėjo grįžti į tėviškę. Per visą tą laiką ji daugiau nieko nematė, kaip tik ištvirkusių moterų lėbavimą su vyrais.

Ir manai, kad turės ji kada nors laimingą valandėlę? Tokie įspūdžiai nebepranyksta. Ji dabar turi saugotis, kad kiti to nepastebėtų. Nors ji stengiasi būti linksma ir draugiška, tačiau iš tikrųjų ji visuomet yra liūdna ir gailisi savo kūdikio.

Bet jei bandymas nepavyksta? Jei ji staiga atsiduria amžinybėj prieš savo Teisėją? Jei vieną gražią dieną jos kūną ištraukia iš upės, kur ji pasiskandino! Ir kai šaltą, suterštą jos kūną palaidoja, palaidoja kartu ir jos suvedžiotą sielą ramybę. Jis gali dabar trankytis po visą pasaulį, bet jos jau niekur neberas ir neišgelbės!

Jei jos tikėjimas buvo toks stiprus, kad galėjo ją sulaikyti nuo savizudybės ir padėjo pakelti sunkius smukimo padarinius, tai ji dar gali atitaisyti savo garbę kitų žmonių akyse, nes nesigriebė žmogžudiškų priemonių savo nusižengimui užtušuoti. Bet vis dėlto ji pasiliks visą gyvenimą neteisėta motina. Joks vyriausybės įstatymas negalės šito doros sprendimo pakeisti, juo labiau jos sprendimo apie save pačią. Ir jei kokiam nors jos garbei palankiam atsitikime gimdymas lieka paslėptas, o vaikas kur nors prieglaudoj užauga, tai vis dėlto už tokius darbus jos sąžinė palieka amžinai nerami. Ar bereikia didesnio graužimosi, kaip nuolat prikaišioti sau: "Šis vaikas yra mano nuodėmingų geidulių vaisius. Amžinas mano nedorumo paminklas!" O kaip liūdna vaikui, kurs, be tėvo užaugęs, vieną dieną sužino apie savo kilmą! Buvo rastas nusišovusio jaunuolio

kambary šitokio turinio laiškas: "Mano motinai! Viskas baigta! Šit paskutinis mano atsisveikinimo akordas. Su šiuo pasauliu skiriuos, neturėdamas jokio pagiežos jausmo. Prakeiktas tebūnie vienas, t. y. mano neteisėtas tėvas!" Tai būta neteisėtos moterystės vaiko.

Štai vėl be galo šiurpulingi devyniolikos metų jaunuolio žodžiai: "Kas yra mano tėvas, nežinau. Mano motina dar tebegyvena, bet jos nepažįstu. Man jos dar neteko matyti. Kai sekmadieniais kiti jaunuoliai kur nors susirinkę linksminasi, aš vienas pasilieku lovoje ir balsiai verkiu, nes neturiu nė vieno artimo žmogaus pasaulyje!"

Bet jei vaikas ir pas motiną pasilieka, tai vis tiek menka jai iš to laimė. Su baimė ji laukia tos valandos, kai paaugęs sūnus pradės ją kamantinėti: kaip tai esą, kad jis negalys vadintis savo tėvo pavarde. O tada? Kaip ji galės raginti savo vaiką prie gero? Kaip perspės jį nuo nuodėmės? Ir kaip vaikas su tokia motina elgsis?

Neteisėtos moterystės vaikai esti dažnai visais atžvilgiais nelaimingi. Būsimos motinos nusiteikimas turi didelės įtakos po jos širdimi esančiam kūdikiui. Juk juos abu jungia ta pati kraujo srovė, ir kas motinos širdį kankina bei slėgia, pasiekia taip pat ir vaiko širdelę ir neigiamai veikia jautrią nervų sistemą. Todėl vaikui gali labai pakenkti, jei begalinė gėdos baimė ir smarkūs motinos susijaudinimai palies jo silpnutį protą ir jautrią nervų sistemą. Viešą gyvenimą sekąs žmogus, pasibaisėdamas žiūri į neteisėtos moterystės vaiko likimą, kai tas vaikas slankioja baisiais bedugnės krantais.

Tačiau gali būti dar blogiau. Mat, kai kurie tėvai taip įširsta dėl vaiko nusikaltimo, kad jo visiškai išsižada. Ir štai nelaiminga būtybė atsiduria gatvėj. Laimė, jei ji kur nors randa darbo ir sugeba išsiderėti sau ir savo vaikui išlaikymą. Bet dažniausiai tokiais atsitikimais daugelis mergaičių, kartais net labai aukštos ir garsios giminės, nueina biauariais

paleistuvybės keliais. Kadangi jos nebegali gauti darbo, tai blogos valios žmonės pasinaudoja ta jų nelaime ir paverčia jas kekšėmis. Bet ir tėvų namuose pasilikus, netrūksta jai įvairių nemalonių. Gašlūs vyrai nebenuleidžia nuo jos akių, nes jie mano, kad ji yra pasirengus ir tolimesniam nusižengimui.

Visą tą nelaimę dar labiau padidina brolių, seserų ir gimdytojų susigraužimas. Juk nėra gimdytojams didesnės žemiškos laimės ir pasididžiavimo, kaip dori vaikai. Jie yra tartum namų šviesa. Taip pat nėra didesnio skausmo, nėra kartesnio nusivylimo, kaip turėti nerimtą dukterį, doroviškai smukusią mergaitę. Duktė nusižengė — pranyko namų šviesa ir nebegrįš ji niekad. Tokia duktė kartais be laiko nuvaro savo gimdytojus į kapus, nes susigraužimas dėl jos nelaimingo likimo pakerta jų kūno ir dvasios jėgas.

Visų šių nelaimių priežastis yra ta, kad jaunuoliai neišmoko suvaldyti savo geidulių. Gal būt, visa tai prasidėjo bučkiu, kaip jie manė, nekaltu meilikavimu. Todėl gerai žinok, kad kiekvienas, kurs taip elgiasi, pražudo save ir tą mergaitę, su kuria pradeda santykiavimą. Jis turės už ją ir už pats save atsakyti amžinajam Teisėjui!

Jei ir ne visados iš to eina blogi padariniai, tai vis dėlto negalima tvirtinti, kad nieko bloga neįvyks. Tokie dalykai galima palyginti su laimės žaidimu, kur viskas priklauso nuo atsitiktinumo. Jaunuolis, pradėjęs nepadorų santykiavimą, paaukoja savo garbę, savo sąžinės ramybę, savo amžiną laimę, o ką jis už visa tai laimi, yra tik menkas akimirkos smagumas. Bet po to akimirkos malonumo tuojau nubunda mirtinos nuodėmės prislėgta sąžinė ir nebeduoda jam ramybės. Šios rūšies nuodėmės turi ypatingai neigiamos reikšmės vėlybesniam jo šeimos gyvenimui.

Dar trumpai pažvelkim į tas baisias santykiavimo pasekmes, kurios ištinka nelaimingą mergaitę. Pirmiausia ji pada-

roma geidulingumo žaislu. Plunksna atsisako rašyti, pamanius, kaip jaunuolis ją pažemina. Jis elgiasi su ja nebe kaip su žmogumi, bet kaip su koku paprastu daiktu, patenkinančiu jo žemąją prigimtį. Mergaitės siela, ateitis ir gyvenimo laimė jam visai nerūpi. Jeigu ji jam palieka nebereikalinga, nusviedžia jis ją, kaip tą lėlę, kuri bežaidžiant sudužo ir tapo niekam nebetikusi. Toliau jis nebeneri apie ją nieko nė žinoti.

Santykiavimui pasiduoda dažniausiai tos mergaitės, kurios jau yra buvusios suvedžiotos. Bet juk niekas neduoda vyrams teisės jas dar labiau suteršti. Priešingai! Savo doru elgesiu jaunuoliai turi mokyti jas save gerbti. Tik tokiu būdu galima jas grąžinti į tikrąją doros kelią.

Dažnai pasitaiko ir tokių mergaičių, kurios, ar tai dėl savo vėjavaikiškumo, ar tai būdamos apsvaigintos neigiamų įtakų, įsigeidžia "pasinaudoti gyvenimu". Reikia pastebėti, kad jos trokšta sau mylimo, jų širdį atitinkančio žmogaus, tuo tarpu vyrams visai kas kita rūpi. Todėl mergaitės dvasinis prie vyro prisirišimas dažnai būna labai stiprus. Visa širdimi ji pasiveda mylimajam asmeniui, ir tas pasivedimas giliai įsikūnija jos prote. Kadangi ji mano, kad jaunuolis yra tų pačių nuomonių, kaip ir ji, tai ji joku būdu neįsivaizduoja, kaip jis galėtų būti jai kada nors neištikimas. Ji negali ir nenori tikėti, kad jis ją apleis, ir dėl to ji mielai pildo jo norus. Bet štai dėl mažmožio jis ją pameta. Koks apsiuylimas, kokios dvasios kančios! Kai kurios mergaitės ilgus metus negalėjo suprasti, kad jos jau apleistos. Kitos liovėsi tikėjusios Dievą ir Bažnyčią, nes jos negalėjo įsivaizduoti, kad katalikas taip galėtų pasielgti. Vienas jaunuolis norėjo mergaitei pinigais atlyginti už padarytą skriaudą, bet ši atsakė: Aš nenoriu jo pinigų, bet jo paties".

Apie žalą, kurią neleistas santykiavimas daro vidujiniam mergaitės gyvenimui, nereikia nė kalbėti. Galima tik pažymėti, kad skaudžios santykiavimo pa-

sekmės tenka dažniausiai iškęsti vienai mergeitei. Tai aiškiausiai matome Goethes "Fauste". Margaritos malda prie skausmingosios Motinos paveikslo, jos sąžinės kančios pamaldų metu už mirusiųjų vėles katedroj, paskui jos kankinimasis kalėjime, kur ji tampa beprote, yra galutinės jos santykiavimo pasekmės. Margarita baigia savo gyvenimą po gilotina, o Faustas pasilieka teisus, lyg nieko pikta nebūtų padaręs.

Dar ir šiandien daugelis santykiavimų prieina panašų galą: mergaitė žūsta skurde, o jos suvedžiotojas nenubaustas eina toliau savo keliu. Federis savo romane "Kalnai ir žmonės" šiurpulingai atvaizduoja dvasinį vieno vyro kankinimąsi, kur dar jaunas būdamas, suvedžiojo dorą mergaitę. Mat, vėliau jam teko atsitiktinai patirti, kaip jis vien dėl to sugriovė jos gyvenimo laimę, kad vieną vakarą nesuvaldė savo geidulių.

Šiurpas ima pamanius, kiek nelaimių ir skurdo pridarys, jei šios nelaimingos mergaitės taps motinomis. Ar neverta apgailestauti tie vaikai, kurių motina yra turėjusi tokią praeitį? Ar ten begali būti kalba apie gerą vaikų auklėjimą? O kadangi motinos dvasinis gyvenimas turi didelės įtakos po jos širdimi esančiam kūdikiui, tai labai galimas daiktas, kad toks kūdikis gali paveldėti visas motinos blogybes, žodžiu, jis gali tapti išsigimėlis.

Tokiu būdu prakeikimas ir pražūtis yra būtinos santykiavimo pasekmės ne tik vienai mergeitei, bet ir tam jaunuoliui, su kuriuo ji santykiavo. Labai klysta tas jaunuolis, kuris mano, kad santykiavimas, nors ir neleistinas, bet jam negalys turėti jokios neigiamos reikšmės. Juk kaip tik nuo to sunkiai nukenčia jo vidujinis gyvenimas. Jis pasidaro geidulių vergas; vietoj ieškomosios laimės, į jo širdį įsiveržia tuštumas ir nusiminimas; jo jausmai sušiurkštėja, dingsta pagarba moteriai; jis nustoja jėgų karštai galingai meilei, kuri turėtų pagrįsti jo būsimos šeimos laimę.

Visi šitie dalykai nėra tik išorinę žmogaus pusę teršią nešvarumai, kuriuos būtų galima lyg dulkes nuo drabužių nuvalyti. Ne! Jie įsiveržia į pačias sielos gelmes ir ten palieka neišdildomų pėdsakų visam gyvenimui. Toks žmogus užsitraukia savo sąžinei baisų atsakingumą, ir nors jis vėliau labai gailisi taip pasielgęs, bet vis tiek padarytosios žalos galutinai atitaisyti nebegali. Užuoat užsitarnavęs Dievo palaimą, jis užsipelnė Jo bausmę ir dabar baimingai turi laukti jos įvykdymo. Nesąžiningų jaunystės darbų prisiminimai sunkiai slegia jo širdį. Jo dvasioj kyla kaskart naujų priekaištų dėl praeities nedorybių ir tokiu būdu neduoda jam ramybės. Sugriovęs savo ir mergaitės gyvenimo laimę dėl abejingo akimirkos malonumo, jis nieko nelaimėjo!

RAŠO JAUNIMAS

Praeitame "Laiškų Lietuviams" numeryje buvome idėję mergaitės laišką jaunimui. Čia spausdiname kitos mergaitės atsakymą į tą laišką.

Redakcija

Jaunoji Sesute,

Nors jau keturiais pavasariais aš esu pralenkusi Tave, bet panašūs klausimai ir neaiškumai dar tebevargina, ypač, kai pažvelgiu į dabarties jaunimą. Tad pravartu bus mums pasidalinti bendrais rūpesčiais, gal sujungtom jėgom bent dalinai ką išsiaiškinsim.

Mano nuomone, jeigu tiek daug dabarties jaunuolių yra nukrypusių į klaidingą kelią, tai gal dėl to, kad per mažą dėmesio kreipia į kelių pasirinkimą. Nė vienas katalikas jaunuolis nenueitų per toli netiesos keliu, jeigu jis dažniau mąstytų kokiam didžiam tikslui jis yra pašauktas. Jeigu jis visad prieš akis turėtų Amžinąjį Švyturį, jo niekad laikinosios apgaulingos švieselės nenukreiptų svietimo uosto link. Nes, pasakyk, ar Tu turėdama aiškų tikslą ir žinodama teisingas priemones jam siekti, griebiesi priešingybių? Ne. Tu eisi į jį arčiausiu keliu. Tad dabar ir priėjom didžiausią Tavo

vienmečiams klaustuką: koks mano gyvenimo tikslas? Lengviau yra atsakyti jaunuoliams, kurie nuo pat mažens savo šeimoje kvėpavo religijos dvasia. Jų tėvelių tikrasis krikščioniškas gyvenimas buvo jiems gyvenimo pavyzdžiu; pratinimas prie skaitybos ir ypač gerų knygų parinkimas suformavo juose tikrąjį gyvenimo supratimą. Bet sunkiau tiems, kurie augo ne tokiose palankiose sąlygose. Neturėdami stipraus pagrindo, jaunuoliai, atėję į šiuos klaustukais gausius metus, lengviau pasiduoda ton pusėn. kurioje mažiau reikalaujama kovos su saviimi, o be jos neįmanomas joks laimėjimas. Todėl kovoti su savimi reikia būtinai išmokti, o čia mums reikalinga vyresniųjų pagalba. Bet ar dabar kartais tėvai ir auklėtojai ne per maža kreipia dėmesio į mūsų paruošimą gyvenimui? O iš antros pusės, ar mes visada surandame laiko jų pamokymams išklausyti? Turime prisipažinti, kad ne. Kad ir Tavo išsireiškimas "suaugusieji visuomet kalba per daug rimtai" ne visai tikslus. Mums rei-

kia tik džiaugtis, kad yra į mus kalbančiųjų, ir rimtai į širdį dėtis jų išmintingus žodžius, bet ne jiems vos prabilus, ruoštis žiovauti. Jaunuoliams visad reikia būti bitutėms, sugebančioms iš kiekvieno žiedelio iščiulpti medų, kad, reikalui esant, galėtų patys pasinaudoti ir su kitais pasidalinti.

Kad ir tada, kai Tu pradėsi draugauti su berniukais, Tu žinosi kaip turi elgtis, jei būsi pasiruošusi. Tu ir čia pažinsi, kur tikrasis brangakmenis, ir kur tik žibąs stiklas. Tad visų pirma ruošk save; stenkis analizuoti savo veiksmus, apsvarstyk savo tariamus žodžius. Svarbiausia, neuždaryk savo ausų išmintingiems žodžiams, nukreiptiems į Tave ir ypač, jei yra galimybė, neapleisk Tau ruošiamų dvasinėms gėrybėms gausių puotų — uždaryk rekolekcijų, o ten Tu pasisemsi stiprybės, jeigu tikrai norėsi. Ten Tau iškris daugybė klaustukų ir daugelis dalykų sužibės dar niekad nematytom šviesom.

Šešupė

Danutė Lipčiūtė

PALIKIT MIRUSIUS...

Sustokit jūs visi — šaukiu pamišus vartuos,
Nutilkit jūs linksmi ir jūs laimingieji raudokit...
Vilkitės calūnais jūs amžinųjų bėglių kartos.
Gyvenimo gija nutrūko, ir jūs visi sustokit.

Suklupkite visi ir atsigręžkit — sielvarte vaitoju.
Jau žemėj kelio nér. Nebéra jau minties.
Pasibarstykit galvas pelenu pilkuoju,
Ir sparno juodojo šešėlis pavėsį jums išties...

Ir laukiu, ir bijau tylos, kuri ateis į žemę,
Ir tų minių bijau, ir tos duobės kartų kartoms...
Ir jau girdžiu žodžius pavirstančius į varį
Ir aidinčius varpais — tirpstančias gijas vos gimusios dainos.

Tik kai pakeliu galvą ir akis atmerkiu —
Terandu mano sielvartą beklūpantį juodam šešėly...
Minia gi šūkauja ir dainos šėlsta vartuos.
Neatsigręžė nė vienas — nė vienas nesustojo...

Rūpimieji klausimai

DVEJOPA PASEKMĖ

Alfonsas, katalikas karo lakūnas, nutaria pakrauti lėktuvą keletu svarių bombų ir paleisti žemyn tiesiai į priešų laivą. “Žūsiu pats, bet užtai priešui padarysiu nepataisomos žalos!” — galvoja. Tomas, Alfonso draugas, rimtai įspėja: “Taip elgtis negalima — savižudybė. Tokiu būdu mirsi su sunkia nuodėme; pats gerai žinai, kas tokiu atveju po mirties laukia!” Ar pagrįstas Tomo perspėjimas?

Onos darbo kambarys 40-me aukšte. Netikėtai kilus gaisrui, jau pervėlu išbėgti pro duris. Norėdama išvengti baimės mirties liepsnose, Ona pačiumpa revolverį ir paleidžia sau į galvą kulka. “Ar šiaip ar taip mirtis”, samprotauja. “Geriau pasirinkti staigią ir beskausmę!” Ar pateisintinas elgesys?

Kiekvienam pasitaiko būti situacijose, kur iš savo veiksmo pramatome dvejoją pasekmę: vieną gerą, kitą blogą. Ir jos taip būtinai susijusios, kad viena negalima be kitos. Onos elgesio (paleisti sau į galvą kulka) gera pasekmė — išvengti skausmingos mirties ugnyje; bloga — nusižudymas. Jei neatims sau gyvybės, turės gyva sudegti, — geroji pasekmė negalima be blogosios.

Kaip tokiu atveju elgtis? Kitais žodžiais: ar leistinas veiksmas, turįs dvi būtinas pasekmes: gerą ir blogą?

Moralė į klausimą atsako teigiamai: galima, jei išpildomos keturios sąlygos:

1. Turime siekti gerosios pasekmės.
  2. Pats veiksmas savyje turi būti geras arba bent indiferentus.
  3. Geroji pasekmė neturi būti blogosios rezultatas.
  4. Reikia turėti pakankamą priežastį.
- Jei bent vienos iš minėtų sąlygų trūksta — veiksmas yra neleistinas.

Tos keturios sąlygos plaukia iš kiekvienam aiškaus dėsio: “Gera darytina, bloga vengtina”. Geresniam supratimui pažvelkime į kiekvieną atskirai.

1. Turime siekti gerosios pasekmės. Kodėl? Jei siekiame blogosios, mūsų tikslas yra blogas, neleistinas. O blogas tikslas sugadina kiekvieną, kad ir geriausią savyje veiksmą. Pvz. duoti išmaldą vien tuo tikslu, kad elgeta už gautus pinigų pasigertų, yra bloga, nors išmalda savyje yra geras darbas. Pirmoji sąlyga kitais žodžiais sako: kad veiksmas būtų geras, reikia turėti gerą tikslą.

2. Pats veiksmas savyje turi būti geras arba bent indiferentus, t. y. nei blogas nei geras. Antrajai sąlygai aiškinimo nereikia: kiekvienam suprantama, kad blogas veiksmas niekada neleistinas.

3. Geroji pasekmė neturi būti blogosios rezultatas. Geras tikslas nepateisina blogų priemonių. Tačiau jei geroji pasekmė galima vien per blogąją, siekiu gero tikslo blogomis priemonėmis. Kad veiksmas būtų leistinas, abi pasekmės turi iš jo kilti betarpiškai, nepriklausomai viena nuo kitos.

4. Reikia turėti pakankamą priežastį. Kodėl? Todėl, kad Dievas draudžia daryti žalą sau pačiam arba artimui be deramos priežasties. Nepakankama priežastis būtų, pvz., jei blogoji pasekmė padarytų didelės žalos, o geroji atneštų vien menkos naudos, arba jei gerajai pasekmei pasiekti būtų kitas kelias atviras, išvengiant blogosios pasekmės.

Dabar galime atsakyti į klausimą, ar Tomo įspėjimas buvo pagrįstas. Ar išpildytos keturios sąlygos.

1. Alfonsas siekia vien gerosios pasekmės — padaryti priešui žalos. Blogoji pasekmė — jo paties mirtis — nesiekama, bet vien prileidžiama.

2. Pats veiksmas savyje — priešų laivų sunaikinimas — nėra nuodėmingas.

3. Geroji pasekmė (priešui padaryta žala) nėra blogosios (Alfonso mirties) rezultatas. Jei lakūnas koku nors būdu

ir išliktų gyvas, laivas vistiek būtų sugadintas.

4. Alfonso mirtį pateisina didelė žala priešui ir iš to pasiekama nauda tėvynei.

Išvada: Alfonso veiksmas nėra blogas. Tomo įspėjimas nepagrįstas.

O kaip su Ona degančiame dangoraižyje? Pažiūrėkime į sąlygas. Mažų mažiausia 2-ji ir 3-ji neišpildytos:

2. Onos veiksmas savyje yra blogas — nusizudymas.

3. Geroji pasekmė yra blogosios rezultatas. Ona pirma turi būti nebegyva, kad nebejaustų ugnies kančių.

Išvada: Onos elgesys blogas, nuodėmingas.

Gale keletas kitų pavyzdžių. Pabandykite nuspręsti veiksmo leistinumą, nežiūrėję į atsakymus.

1-as pavyzdys, visiems gerai žinomas iš Lietuvos istorijos. Vytautas Didysis pateko kartą į lenkų kalėjimą. Žmonai su tarnaitė buvo leista kalinį lankyti. Vieną dieną tarnaitė pasiliko kalėjime, o Vytautas išėjo, persirengęs jos drabužiais. Tarnaitė tikrai pramatė, kad už tokį darbą jos laukia mirtis. Didvyriškas darbas, bet ar leistina statyti savo gyvybę į tikrą mirties pavojų?

2-as pavyzdys. Berta sunkiai nusidėjo su Jonu. Dabar laukia gimstant kūdikio. Norėdama išvengti gėdos ir negarbės, ima vaistų, kad sektų abortas. Savo elgesį pateisina tokiu būdu: "Mano veiksmas turės dvi pasekmes: gerą — išsaugoti gerą vardą, ir blogą — abortą. Tokiu būdu mano elgesys pilnai pateisintinas".

3-as pavyzdys. Juozas vyksta sunkvežimiu į miestą. Važiuojant staigion pakalnėn, kažkodėl atsisako veikti stabdžiai. Kelias siauras, ir kaip tyčia netoliese žaidžia mažytis vaikas, visiškai nematydamas, kas aplink dedasi. Vienintelis būdas išvengti nekalto vaiko mirties — pasukti mašiną į šalį, smogiant pilnu greičiu į vieną iš pakelės medžių arba kūlverčiais nulekiant į daubą. Apgailestaudamas vaiko mirtį, Juozas nesuka į

šalį, bet važiuoja tiesiai per jį.

4-as pavyzdys. X ligoninėje gimsta aklas ir paraližuotas vaikutis. Gydytojas duoda mažyčiui nuodų, norėdamas nuimti nuo tėvų pečių sunkią naštą ir užbėgti paties vaiko kančioms už akių. Daktaras įsitikinęs, kad mirtis — bloga pasekmė — leistina pasiekti gerajai.

5-as pavyzdys. Tame pačiame aukšte, kur Oną užtinka gaisras, dirba ir Petras. Ugniai pastojus kelią pro duris ir įsiveržus į kambarį, Petras šoka pro langą laukan. Iš 40-jo aukšto! Ar jo elgesys taip pat neleistinas, kaip ir Onos?

Atsakymai

1-as pavyzdys. 1. Tarnaitė siekia gerosios pasekmės — išvaduoti kunigaikštį iš kalėjimo. Blogoji pasekmė — jos pačios mirtis — nesiekiamo, bet vien prielaidžiama.

2. Pats veiksmas savyje — pasilikti kalėjime — nėra nei geras nei blogas.

3. Blogoji pasekmė nėra gerosios priežastis. Jei tarnaitė ir būtų palikta gyva, Vytautas visvien būtų laisvas.

4. Didžiojo kunigaikščio gyvybė svarbesnė už tarnaitės. Be to, tarnaitės elgesys yra vienintelė priemonė išvaduoti kalinui.

Išvada: Tarnaitės elgesys nėra nieko neleistina.

2-as pavyzdys. Berta sunkiai nusidėda. Abortas yra neleistinas veiksmas. Be to, geroji pasekmė galima vien per blogąją: geras vardas tol nebus išsaugotas, kol nebus padarytas abortas.

3-as pavyzdys. 1. Juozas siekia gerosios pasekmės — išsaugoti savo gyvybę ir nesudaužytą mašiną. Nesiekia blogosios pasekmės — kito mirties; priešingai, norėtų, kad vaikutis išliktų gyvas.

2. Juozo veiksmas savyje — važiuoti keliu — nėra nei geras nei blogas.

3. Blogoji pasekmė nėra gerosios priežastis. Pvz. jei vaiko ant kelio visiškai nebūtų, Juozas lygiai nesusikūlęs nuvažiuotų pakalnėn; paskui sustojęs sustaisyty stabdžius.

4. Geroji ir blogoji pasekmė lygiavertės. Be to, nėra kito kelio pasiekti gerajai pasekmei.

4-as pavyzdys. Gydytojo veiksmas savyje — sunki nuodėmė. Joks, kad ir geriausias tikslas neduoda mums teisės tiesioginiai atimti sau arba kitam žmogui gyvybės. Dievas yra gyvybės ir mirties Viešpats; ta teisė jam vienam priklauso. Antra, blogoji pasekmė yra gerosios priežastis.

Išvada: gydytojas papildo sunkų nusikaltimą.

5-as pavyzdys. Petro elgesy nieko peiktina. Visos keturios sąlygos išpildytos:

1. Siekia gerosios pasekmės — pabėg-

ti nuo ugnies. Nenori blogosios — savo mirties; priešingai, norėtų išlikti gyvas. (Paleisdama sau kulką į galvą, Ona nori mirties).

2. Pats veiksmas savyje — šokti pro langą — yra indiferentus. (Tuo tarpu save nušauti yra bloga).

3. Geroji pasekmė nėra blogosios rezultatas. Jei Petras koku nors būdu ir išliktų gyvas — neištiškęs į gatvės grindinį — išvengtų gyvas sudegti. (Visiškai kas kita su Ona: kad išvengtų kančių ugnyje, **reikia** būti nebegyvai).

4. Kiekvienam aišku, jog Petras turi pakankamą priežastį taip elgtis.

A. Tamošaitis, S. J.

Meilė - Kelias Į Dievą

Žmonių meilė

Nemylėti nieko, nemylėti žmogaus, tai tas pat, ką mylėti tik save. O mylėti tik save tai reiškia atsiriboti nuo kitų, užsidaryti savyje. Bet užsidaryti savyje reiškia užsidaryti nuo kitų pažinimo. Štai kodėl meilė veda į pažinimą; ji yra atsidarymas kitam, taigi, atsidarymas ir didžiausiam kitam — Dievui.

“Mylėkime vieni kitus... kiekvienas kurs myli... pažįsta Dievą” (1 Jon. 4). “Juo labiau bręsite meilėje, tuo labiau įsitikinsite Dievo buvimu” (Dostojeviskis).

Kodėl žmonių meilė yra kelias į Dievą? Todėl, kad žmogus, anot Apreiškimo, yra Dievo panašumas, Dievo kopija. Žiūrėdamas ir per meilę artėdamas į tą kopiją, negalėsi prisiminti ir paties originalo. Štai kodėl, anot Graef'o, mūsų brolis yra mums “matomas Dievas”, nes ir Kristus nekartą tvirtina, kad geri darbai padaryti artimui yra tas pat, ką Jam pačiam padaryti. “Kai keliaujantis brolis pas jus ateina, reikia prieš jį iki žemės nusilenkti. Kai mes prieš brolius nusilenkiame, nusilenkiame ne žmonėms, bet

Dievui. Kai tu matai savo brolių, tu matai savo Dievą” — taip sako rytiečių abatas Apollo.

Meilingai prie žmogaus artėjant, ilgainiui pats Dievas apsireiškia. Kai jaunas Vincentas a Paulo buvo tikėjimo abejonių kankinamas, jis ieškojo gilesnio įsitikinimo ne dauginamas skaitymo keliu protinius įrodinėjimus, bet veikliai pasireikšdamas artimo meilės darbuose. “Noriu mestis į meilės šviesą, kad išeičiau iš tikėjimo tamsybės” — šis šūkis buvo jo gyvenimo taisyklė. Taip elgdamasis jis neapsiriko: įsigijo šventųjų tikėjimą.

Panašiai elgėsi ir šio šventojo vertas, jo meilės darbų įpėdinis Fridrichas Ozanamas. Jam kenčiantieji, pagalbos reikalingieji, atrodė Kristaus pažymėti. Jis jų kaktose matė erškėčių žymes ir todėl tarnavo jiems, mylėjo juos, nes juose mylėjo Dievą, kuris apčiuopiama meile tėra pasiekiamas tik artimo asmenyje. “Meilė turi uždegti tikėjimo šviesas: tik kas tikrai myli, gali tikėti” (Prohaszka).

Žmonių meilė paruošia kelią prie Dievo ne tik tam, kuris tą meilę vykdo, bet ir tam, kurs tą meilę patiria. Jeigu yra ne-

tikinčiųjų, tai dažniausiai dėl to, kad tikintieji per maža juos myli. Jei nedaug kas atsiverčia, tai todėl, kad per silpnai mūsų meilė juos pasiekia. Jei norime pasaulį Dievui laimėti, turime žmones daugiau mylėti. Kitaip, mūsų tiesos žodis neįtikins. Tada bus galima mums pritaikinti V. Prosčiūnaitės žodžius:

“Jūs turit žodį, ir nuo jo granitas
skyla,
Ir upės naują vagą išsiraus,
Bet jis nėra skaidrus, kaip ašara, nei
tyras,
Nes jūs nemylite žmogaus.”

Kiek daug žemėje bedievybės, kurias išprovokavo tikinčiųjų praktiškoji bedievybė, pasireiškianti širdies kietumu! “Kokia didelė turi būti mūsų meilė, kad ji galėtų įveikti neapykantą. Kiek daug turi būti mylinčių, kad šalia kiekvieno degančio neapykanta stovėtų vienas mylintis ir jį glostyty” (Franz Herwig, Šv. Sebastijonas). Kai šis šventasis išgirdo, kad tarp jo sekėjų yra veidmainių, netikinčių, tai jis tarė: “O! tad mūsų meilė turi būti dar karštesnė, mūsų asmenys dar labiau liepsnoja, mūsų pasielgimai dar kupinesni savęs išsižadėjimo, kad jie tikėtų į Dievą! Ne jie kalti, bet vien tik tai mes” (ten pat). Pagaliau, lyg apvainikuodamas savo mintis, jis nurodo, kaip galima ką nors įtikinti Dievo buvimu: “Jei kas jus klausytų, kur yra Dievas, tai sakykite: čia! ir padarykite bet koki gerą darbą”.

Panašias mintis skelbia ir Henri Gheon. Savo veikale apie šv. Joną Boską jis cituoja šv. Pranciškaus Saleziečio posakį: “Pirmiausia duok pats save, o paskui Dievą”, t. y. pirma parodyk žmogui meilės ir tik po to jį įtikink žodžiais. Toliau jis sako: “Jei žmonės pilnu tikrumu žinos, kad jie tų žmonių, kurie meldžiasi, yra mylimi, kaip jie tada galės atsilikti ir patys nesimelsti”. Pajusta mylinčiam simpatija, pajuntama ir tiems įsitikinimams, kuriais mylintis gyvena. Kaip saulė pražydina gėles, taip meilės darbai pražydina tikėjimą. “Galima pasi-

priešinti malonei, galima pasipriešinti protiniam įrodinėjimui, bet kas atsilaukys prieš meilę? Kas atsilaukys prieš tiesą, meilės rūbais apsivilkusią?” (Lacordaire). “Nenugali niekas kita, kaip tik tiesa; o tiesos pergalė yra meilė” šv. Augustinas), t. y. tiesa įtikina tik tada, kai ji veikia meile.

Tikrai turime įsitikinti, kaip svarbus yra meilės vaidmuo tiesai pažinti. “Kas neturi meilės, tas negali turėti ir tiesos” (J. Joergenson). Nepamirškime, kad tiesa be meilės nevaisinga; o meilė persunkta net ir klaida gali įtikinti.

Tai patvirtina ir mūsų poetas Milašius: “Meilė ir tikrai meilė man leido įsikverbti į daiktų paslaptis”. Todėl jis tebiš tais, kurie, nemokėdami mylėti, norėtų teisingai galvoti. Jis sako, kad tai yra visai neįmanoma. Mes turėtume melstis rašytojo Ruskino žodžiais: “Tiesa ir meile, neapleiskite manęs!”

Dievo meilė

“Kas mane myli... aš jį mylėsiu ir pats jam apsireikšiu” (Jon. 14). Šiais žodžiais Kristus nusako Dievo meilę, kaip kelią į Dievo pažinimą. Visas Dievo išganyimo darbas, tai Dievo meilės išsiliejimas žmonėms. Bet meilę tik mylintis gali suprasti. “Nusižeminusi, nukryžiuotoji ir prisikėlusį Meilę tartum auksinė kupola kyla virš sutvėrimo skausmo, nuodėmės, neturto ir mirties. Meilėje įvyksta viso sutvėrimo didysis grįžimas į Dievo širdį ir visa žemė pražysta Viešpačiui” — šitokias mintis skelbia Dostojevskis. “Viską atleidžianti meilė, tai dvasinis Dievo veidas, kurs spindi virš mūsų” (Tyciak). Štai kodėl apaštalai galėjo sakyti: “Mes pažinome ir įtikėjome Meilei” (1 Jon. 4).

Dievo meilė veda į gilesnį Dievo pažinimą, nes Dievo meilė tai yra draugystė su Dievu. Bet draugystėje turima kuo mažiausiai paslapčių. Per meilę Dievą tartum apčiuopiamai patiriame, išgyvename. Šitaip Dievą išgyvenančiam galima taikyti šv. Augustino žodžius: “Kas

gali pažinti, kaip yra didelis kuris nors gėris, jeigu jis jo neragauja? Jis jo neragauja, jei jo nemyli... jei norite Dievą pažinti, mylėkite Jį”.

Aukščiausią Dievo meilę, taigi ir apčiuopiamiausią Jo išgyvenimą bei susitikimą su Juo, yra patyrę mistikai. Ne nuostabu, kad jie kartais visai bemoksliai, yra pranešę apie Dievą ir Jo paslaptis tiek gilių dalykų, kad stebina net didžiuosius teologus, kurie apie tikėjimo klausimus yra galvoję visą savo gyvenimą. Jų gilus pažinimas yra kilęs iš meilės. Kažkoks mistikas yra teisingai pasakęs: “Dievas gali būti mylimas, bet ne galvojamas: meilė gali Jį pagauti, galvojimas niekada”. Visa tai mus lenkia prie šios išvados: jei Dievas nemylimas, jei širdis nėra nė kiek prie Jo prisirišusi, tai tokiam žmogui Dievas neegzistuoja. Gyva realybė Jis tampa tik per meilę.

Tiesa, teologai tomistai sako: negalima mylėti, ko nepažįsti. Taigi, pirma pažinimas, o tik po to meilė. Tačiau teisingai sako ir teologai, šv. Augustino sekėjai, kurie tvirtina, kad pirmiau turi gimti meilė ir tik vėliau ateina pažinimas. Ši nuomonė atrodo artimesnė gyvenimo tiesai ir žmogaus psichologijai. Juk tik pajutęs kam nors simpatijos, pradedi juo domėtis. Dalykai, kurie mūsų širdies nė kiek nepagauna, mus nelabai domina.

Pažymėtina, kad Dievo malonė šv. Povilo raštuose vadinama šviesa. O juk Dievo malonė, tai Dievo meilė sieloje. Tad, anot apaštalo, Dievo meilė apšviečia, duoda pažinimą. Atsimintina ir tai, kad Kristui laužant duoną Emause, taigi meilės puotos metu, atsivėrė mokinių akys ir jie pažino Jį. O pirmiau, kelionės metu, vien tik Kristaus žodžiai nebuvo pajėgę jų apšviesti. Neveltui šv. Raštas kartais vadina Dievą “širdies Dievu”, nes per meilę Jis prisiartina.

Atsimenat visa tai, kas pasakyta, nė kiek nebus perdėti E. Leseur žodžiai: “Mąstyti — tai geras daiktas, melstis — dar geresnis, bet mylėti — tai viskas”. Teisingai sako ir indų išminčius: “Žmo-

gus, kuris nepraktikuoja susivienijimo su Dievu, neturi racijos” (Bhagavad - Gita). Kitaip sakant, tokio žmogaus protiniais išvedžiojimais negalima pasitikėti.

Norint pamilti Dievą, reikia pamilti evangeliškąjį Dievą — Žmogų. Per meilę Kristui — Žmogui prieisime prie meilės Kristui — Dievui. “Akyse, kurios nori Jėzų matyti, turi meilės liepsnos spindėti” (Prohaszka).

Baigsime vysk. Bougaud žodžiais: “Jei nori į šią šventyklą įeiti, palik protą ir atsinešk širdį. Palik genijų ir mokslą ir atsinešk savo meilę. Nesibelsk į duris sakydamas: “Aš noriu matyti”, — bet sakyk: “Aš noriu mylėti”.

A. G.

Šv. Jono evangelijoje (5, 31) skaitome: “Jei aš pats liudiju apie save, mano liudijimas netikras”. Kiek toliau toje pačioje evangelijoje (8, 14) rašoma priešingai: “Nors aš pats apie save liudiju, tačiau mano liudijimas yra tikras”. Kaip suprasiti tokias priešingybes?

Ši ir kitos į ją panašios Šv. Rašto tariamų priešingybės lengviau išrišamos, geriau išsiskaičius visą kontekstą. Pirmuoju atveju Kristus, disputuodamas su fariziejais, remiasi teisės principu, kad niekas negali liudyti savo paties byloje. Todėl Jis pristato du liudininku: savo Tėvą ir Joną Krikštytoją. Antruoju atveju Kristus gina savo liudijimą, kuriam galima tikėti, “nes aš žinau, iš kur atėjau ir kur einu”, t. y. aš žinau, kas esu. Esu Dievas, todėl man reikia tikėti. “Jūs nežinote, iš kur ateinu ir kur einu”, t. y. jūs dėl savo kaltės nematote mano dievybės, todėl manote, kad mano liudijimą galima atmesti, kaip kito paprasto žmogaus. Toliau Kristus nusileidžia savo priešams ir šaukiasi savo Tėvą liudininku: “Aš esu, kurs pats apie save liudiju ir liudija apie mane Tėvas, kurs yra mane siuntęs”. Žydai argumentu nebegali sugriauti ir klausia, kur esąs jo tėvas.

DORYBĖ IR ASMENYBĖ

“Ak, kas dabar apie dorybes kalba, kas jomis interesuojasi”, — gal pašakys ne vienas, — “mums labiau rūpi praturtėti, nusipirkti namus, automobilių, ką nors naudinga išmokti”.

Puiku! Tau rūpi ką nors naudinga išmokti. Bet įsigyti dorybių yra naudingiausias dalykas dvasiniame gyvenime. **Dorybė yra geras įprotis.** Tai nėra pats geras veiksmas, bet mūsų galių įpratimas, paruošimas greit ir lengvai atlikti dvasiniai gerus veiksmus, pvz., protin-gai elgtis, teisingai kitus traktuoti, iš-tvermingai dirbti. Tos mūsų dorybės — įpročiai yra lyg garvežio lokomotyvas, kurs dreba jame sutelkta garo jėga. Už-tenka tik mašinistui pasukti rankeną, ir jis jau velka visą vagonų virtinę. Arba kaip elektrinis motorukas: užtenka tik paspausti mygtuką, ir jis jau ūžia, vei-kia. Turint kokį nors gerą įprotį, užten-ka tik noru įjungti mūsų dvasios srovę, ir jau visos mūsų galios: nervai, vaiz-duotė, atmintis, jausmai, protas bei va-lia įsijungia greitam ir geram veiksmo atlikimui.

Gerų įpročių reikiamumas yra žmo-gaus didybės žymė. Gyvuliui dorybių nereikia. Jis pačiais savo instinktais yra nukreipiamas į tą nedaugelį nesudėtin-gų veiksmų, kuriems jo galios yra pajė-gios. Bet žmogaus veiksmai yra įvairūs, labai sudėtingi ir nepalenkti viena kryp-timi. Todėl žmogui nepakanka įgimto polinkio į gėrį ar spontaniško, savaimi-nio apsisprendimo konkrečiam veiksmui. Be gerų įpročių žmogus nėra ryžtingai apsisprendęs ir priaugęs žmogaus užda-viniams.

Žmogus savo aistromis ir palinkimais yra tartum pririštas prie tų aistrų objek-tų ir daiktų, pvz., vyras yra palinkęs į moterį. Gerais įpročiais žmogus pasiren-ka tuos dalykus, kuriuos jam protas ir ti-kėjimas diktuoja, ir padaro juos savais,

žmogiškais, sukilnintais, pvz., kilnia vy-ro - moters meile. Norint turėti dideles aistras, kurios mus stebina tragiškuose žmonių įvykiuose ar kinų filmose, užten-ka būti jausmingam. Būti dvasiniam, tik-ram žmogui reikia turėti tvirtų įpročių, didžiųjų dorybių. Įsiziūrėkim į imponuo-jančias, kilnias ir šviesias asmenybes ir pamatysim, kad jie turi dorybių aukšta-me laipsnyje.

Žmogui nepakanka tik susižavėti ku-riuo nors kilniu dalyku ir jo norėti. Žmo-gus yra sudėtas iš kūno ir dvasios. Že-mieji palinkimai, paveldėti ar mūsų pa-čių įsigyti blogi įpročiai mus traukia že-myn. Dažnai nepajėgiam noriai siekti to, kas mums atrodo aukšta, nepasinaudo-jam savo laisva valia ir neišlaikom dera-mos tvarkos savo pamėgimuose ir mei-lėje, jeigu mūsų galios nėra gerais įpro-čiais nukreiptos į tikruosius tikslus. Tik jie mus paskatina ir padeda mielai, leng-vai ir tobulai atlikti reikiamus veiksmus.

Todėl visai nenuostabu, kad moder-nioji pedagogika iš naujo atidengė dide-lę gerų įpročių reikšmę žmogaus gyvenime. Ji skatina visuose jaunuose žmonėse ugdyti tvirtas dorybes, o suaugusiems patiems rūpintis jų darniu išvystymu. Juk tik dorybė žmogui padeda gyventi pagal proto nuostatus. Tik jų pagalba jame triumfuoja dvasinis žmogus, o ne kūninis. Tada žmogaus kūno ir dvasios galios jungiasi gražion harmonijon ir su-siklausyman. Dorybė yra tartum sielos sveikata, darma ir grožis; ji yra sukaup-ta josios energija, jėga ir tyrų veiksmų versmė.

Taigi, dorybė yra mumyse tai, kuo mes save labiausiai turime savo rankoje, kuo praktiškai mes turime priemonę būti vis labiau žmoniški. Dorybė mus daro vis dvasiniai tobulesniais, pilnutiniais žmonėmis, vis labiau panašesniais į Die-vą. Dorybė sušvinta mums suprantamo-

mis, žmogiškomis formomis Kristuje. Jis — pilnutinio žmogaus idealas. Jėzaus Širdis plakė visais žmogiškais džiaugsmiais, liūdesiais ir siekimais. Kiekvienas, sekdamas jam artimą Kristaus dorybę, panašėja į savo Kūrėją. Tai yra tikinčiajam svarbiausias akstinas siekti dorybių. Kadangi jo motyvai yra atgamtiniai, tai ir jo dorybių užmokestis, šalia gausių vaisių asmeniniame, šeimos ir bendruomenės gyvenime, yra atgamtiniai nuopelnai.

Pirmoji pamoka Amerikoje, kurią vienas mūsų tautiečių gavo fabrike, buvo ši: "Take it easy — imki tai iš palengva", t. y. dirbk lėtai, kol "bosas" nemato. Su tokiu nusiteikimu atliekamo darbo pasekmės Amerikoje, toje labai turtingoje šalyje, gal dar ne tiek jaučiamos. Bet Prancūzijoje, Anglijoje ir Vokietijoje tai labai atsiliepia į krašto produkciją ir žmonių gerovę. Kas bus toliau? Juk Vakarų pasaulis dar mintą iš krikščioniškosios darbo askezės ir drausmės, gyvena iš krikščioniškųjų dorybių paskutinio derliaus... Kas bus, jei plačiuose darbininkų sluogsnuose ir darbdaviuose bei turtinguosiuose nesuklestės susivaldymo, kuklumo, teisingumo ir socialinės meilės dorybės? Ar streikų, revoliucijų ir karų nebus vėl viskas sugriauta, sunaikinta?

Taip svarstant, reikia sutikti su žymiausio mūsų dienų ekonomisto liberalo Keynes žodžiais: "Mes per daug laiko ir jėgų pašvenčiame ūkiniams reikalams. Taip nebelieka jėgų ir dėmesio dvasiiniams dalykams, kurie yra svarbiausi ir visa ko pamatas." Nedalyvaukime šiame baisiame mūsų laikų nusikaltime ir susirūpinkime dorybėmis, kurios yra tikrojo pajėgumo versmė. Ir jų įsigyti nėra jau taip sunku. O jų įsigiję, tuoj pamatysime ir vaisius.

P. Daugintis, S. J.

"Kančia nuvalo ir taurina žmogų ir tautas, o laimė ir prabanga žlugdo viena ir kita".

Jonas Aistis

Aušros Vartai Vilniuje

Ateistas Volteras kartą pasikvietė savo draugus d'Alembertą ir Didero pietų. Tiedviem pradėjus krėsti juokus ir pašiepti tikėjimą, Volteras griežtai sudraudė abu svečius, sakydamas: "Prikąskite savo liežuvį ir palaukite, kol mano tarnai išeis iš kambario ir paliks mus vienus. Neturiu jokio noro dar kitą savaitę būti jų nužudytas. Išgirdę mūsų ateistinius principus ir pradėję jais vadovautis, visiškai neabejotų to padaryti".

Tas pats Volteras kartą yra parašęs: "Jei būčiau kunigaikštis, norėčiau, kad visi mano dvariškiai tikėtų Dievą. Kodėl? Ogi jei mano mirtis atneštų jiems kokios nors naudos, kas juos sulaukytų manęs slapčia nenunuodyti? Tada turėčiau kasdien atsargumo dėlei gerti priešnuodžio!"

"Ant žemės kas rytą atsimerkia keturi milijardai akių, tačiau vos keliuose tūkstančiuose iš jų teatsispindi siela. Pasaulyje yra du milijardai kalbančių lūpų, bet vos keli šimtai iš jų sako tiesą".

G. Papini

NEIŠEIK IŠ NAMŲ

Neišeik iš namų — senas diamedis tarė,
 Ir baimingai suvirpo viršūnėlė pilka.
 Gal norėjo paberti savo išmintį svarią
 Ir įspėt, kad kelionė bus sunki ir ilga.

Neišeik iš namų — sulingavo žilvičiai —
 Čia kaimenę išginęs tu dūdelę sukai,
 Skynei labai šakelių šilkavilnių avyčių...
 Čia nuklydo vaikystė, kaip tie pienės pūkai.

Įsiklausęs toli ir šunelis sustaugė,
 Iš rytų vis artėjo kanonada baisi.
 Ir žmonių, ir vežimų nematytų tiek daugel —
 Ir šunelio akyse toks baugus liūdesys.

Neišeik iš namų — sugirgždėjo ir svirtis,
 Ir medinis Smūtkelis erškėčiuota galva...
 Ir taip troškau čia likti, ir gyventi, ir mirti,
 Taip brangi man ši žemė, ši maža Lietuva.

Susirūpinęs ir pasilenkęs į priekį,
 Tartum pratarė Kristus savo žvilgsniu giliu:
 Iš gimtųjų namų išėini tu, vis tiek jau —
 Aš tave palydėsiu Kalvarių keliu.

Svetimieji dievai pakeliui žada daug ką,
 Bet lietuvių krūtinės jie pasotint negali.
 Mušant laisvės varpams, Kryžiaus Žygio sulaukus,
 Kaip vidurdienis aiškus mūsų kelias: atgal!

REDAKCIJOS PRANEŠIMAS

Anoniminiai raštai ir laiškai

Siunčiant Redakcijai straipsnius, reikia duoti ir pilną savo adresą. Anoniminių arba tik slapyvarde pasirašytų straipsnių paprastai nespausdiname. Žinoma, autorius gali visuomet pasirašyti slapyvarde arba ir visai nepasirašyti, bet Redakcija turi žinoti jo tikrąją pavardę ir adresą. Jei autorius nori, Redaktorius tik vienas žinos jo pavardę ir niekam paslapties neišduos.

Kartais Redaktorius turi su autoriumi pasitarti dėl jo straipsnio, prašyti, kad ką nors pakeistų ar perdirbtų. Nežinant autoriaus adreso, visa tai neįmanoma padaryti, todėl kartais ir visai neblogi rašiniai yra metami į krepšį. Dėl šios priežasties iki šiol nespausdinome kažkokios Reginos straipsnio "Ką aš gavau jaunimo organizacijose". Taigi, laukiame jos pavardės ir adreso.

Siunčiant klausimus, jei yra nepatogu, pavardės galima ir nepasirašyti. Vis dėlto ir čia, duodant Redaktoriui savo pavardę ir adresą, nieko neprarasį, bet tik laimėsi. Jei nebus galima atsakymo duoti laikraštyje, klausėjui bus privačiu laišku atsakyta. Redaktorius klausėjo pavardę laikys kuo griežčiausioje paslapytyje, ypač jei dar laiške bus specialiai to paprašyta. Gavusi anoniminius laiškus, Redakcija kartais vis tiek kaip nors sužino, kas rašė. Šiuo atveju nėra griežtos pareigos laikyti paslaptį.

Kas Redakcijai ir kas Administracijai

Administracijai reikia adresuoti laiškus "biznio" reikalais: atnaujinant prenumeratą, keičiant adresą, skundžiantis, kad negauni laikraščio ir kitais panašiais klausimais. Jei ant voko būna užrašyta tik "Laiškams Lietuviams", tie laiškai paprastai pirmiausia eina į Administraciją ir tik paskui jie perduodami Redakcijai, jeigu jie yra jai skirti. Redakcijai reikia adresuoti visa tai, kas yra skiriama spaudai: straipsnius, klausimus, pageidavimus, liečiančius laikraščio turinį. O jei nori, kad Tavo laišką skaitytų ne bet kuris Redakcijos narys, bet tik vienas Redaktorius, adresuok jo pavarde. Taip elgiantis, ir jums bus patogiau ir mums palengvinsite darbą.

Administracija prašo, kad skaitytoja, atsiuntusi š. m. liepos 4 d. iš Baltimorės \$1, praneštų savo adresą. Taip pat dėkojame p. Baliui iš Čikagos už \$3 auką.

Lesevicius, Mr. Juozas
4126 So. Rockwell St.
Chicago 32, Ill.

“L. L.” PLATINIMO VAJAUS LAIMĖTOJAI

Liepos mėn. 15 d. vėjus jau pasibaigė. Pirmąją vietą — \$150 užtikrintai laimėjo Prel. L. J. Mendelis, Baltimorės šv. Alfonso parapijos Klebonas, surinkęs 443 taškus. Antroji vieta — \$100 teko kun. J. Dėdinui, Belgijoje, surinkusiam 190 taškų. Trečiąją vietą — \$50 pasidalino (po \$25) kun. J. Steponaitis (Anglija) ir V. Aušrotas (Kanada), surinkę po 51 tašką.

Liepos 18 d. buvo įvykdyta loterija laimėti kitoms keturioms premijoms po \$25. Šioje loterijoje turėjo teisę dalyvauti platintojai, surinkę bent 5 taškus. Pagal taškų skaičių jiems buvo paskirtas atitinkamas bilietų skaičius. Loterijoje dalyvavo 23 platintojai, kuriuos čia surašome pagal taškų skaičių:

Kun. A. Sabaliauskas (Venecuela), J. Jonikas (Čikaga), K. Paulauskas (Cleveland), St. Gaidelis, S. J. (Australija), J. Pleinys (Kanada), Kun. A. Sabas (Kanada), Kun. K. Simanavičius (Detroit), J. Maciukas (Kanada), Kun. J. Navickas (Šveicarija), J. Bružikas, S. J. (Urugvajus), Kun. A. Račkauskas (Brooklyn), Kun. M. Vembrė (Stoughton, Mass.), V. Čyvas (Amsterdam, N. Y.), S. Damulis (Hollywood, Calif.), E. Pauliukonienė (Worcester), V. Rūbas (Cicero, Ill.), E. Vilutis (E. Chicago, Ind.), V. Čižauskas (Australija), Kun. V. Demikis (Paterson, N. J.), D. Giedraitis (Dorchester), K. Keblinskienė (Brockton, Mass.), Motina Immaculata (Baltimore), J. Prišmantienė (Čikaga).

Pravedant loteriją, dalyvavo Redaktorius, Adminsitratorius ir du skaitytojai — liudininkai: E. Račiūnienė ir A. Petreikis. Bilietėlius traukė du vaikučiai: Janina ir Leonas Radvilavičiai. Keturi laimingieji buvo J. Jonikas (Čikaga), Kun. A. Sabaliauskas (Venecuela), St. Gaidelis, S. J. (Australija) ir K. Keblinskienė (Brockton).

Laimėtojams dovanos jau išsiųstos. Juos visus sveikiname. Jiems ir kitiems platintojams, daug mums padėjusiems spaudos darbe, nuoširdžiai dėkojame ir tikimės, kad savo kilnų darbą jie ir toliau tęs, skleisdami spausdintą žodį tarp savo tautiečių.

Red-ja ir Adm-ja